У. Миллер

Иман Јолу

Достума мэктуб

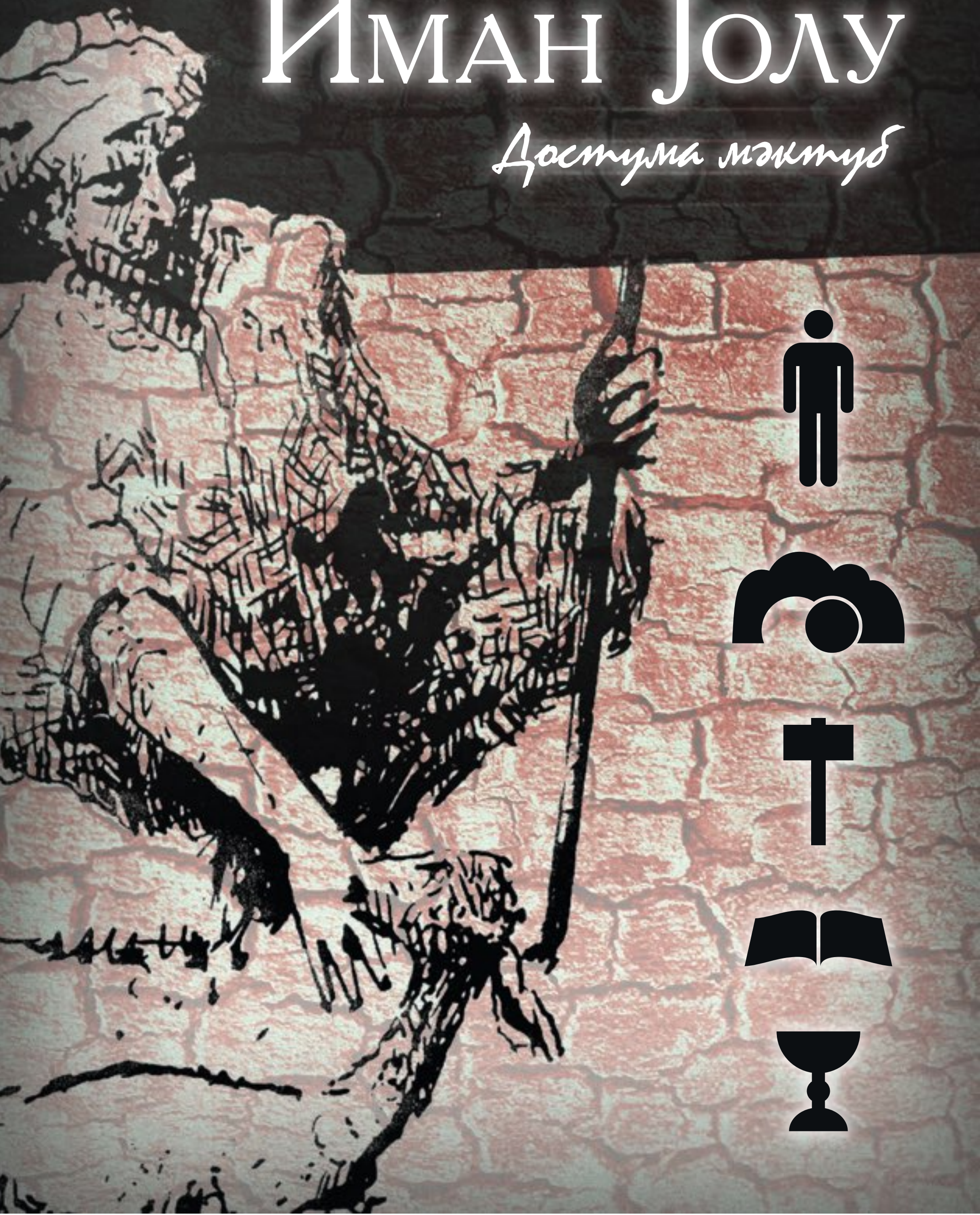

©1998 MIK, LaHore, Pakistan. All Rights Reserved.

Әзиз достум!

Мән инанырам ки, сән бүтүн вүҹудунла вә руһән тамамилә сағламсан. Сәни үрәкдән саламлајыр вә бу достлуғумуз үчүн Аллаһа шүкр едирәм. Сәнин һәгигәти тапыб, бу һәгигәт бајрағы алтында Аллаһа вә ниҹата апаран һагг јолу илә кетмәк истәјин мәни чох севиндирир. Вахты илә сән биз мәсиһчи јолдашларынын һәјаты вә е'тигадлары барәдә тез-тез суаллар верәрдин. Фәгәт сәнә лазым олан бүтүн мә'луматлары вермәјә һеч вахт кифајәт гәдәр имканым олмурду. Она көрә дә мәсиһчиләрин е'тигадлары, вәзифә вә адәтләриндән әтрафлы сөһбәт ачан бу кениш мәктубу сәнә јазмағы гәрара алдым.

Билдијин кими, дүнјада өзүнү мәсиһчи адландыран милјонларла инсан вардыр. Онларын бә'зиләри әсил диндардырлар, бә'зиләринин исә тәәссүф ки, јалныз ады мәсиһчидир. Дикәр динләрин нүмајәндәләри кими, мәсиһчиләр дә бир чох тәригәтләрә бөлүнмүшләр. Бу тәригәтләр бир-бириндән доктрина вә ибадәтләрә көрә фәргләнирләр. Буна көрә дә бу мәктубумда сәнә бүтүн мәсиһчиләрин е'тигадларындан данышмағы вә ја һамынын разылаша биләҹәји бәјанат сөјләмәји мүмкүн сајмырам. Лакин мән инанырам ки, бу китабын сәһифәләриндән һаггында охујаҹағым һәгигәтлә дүнјанын һәр јериндән милјонларла мәсиһчи разылашар, һәмрә'ј олар. Мән дуа едирәм ки, сән мәсиһчилијин изаһыны диггәтлә охујуб Аллаһа јахынлашасан, Ону даһа јахшы танызыб, даһа чох севәсән вә тамамилә Она итаәт едәсән. Инди исә мән сәнин суалларына ардычыллыгла ҹаваб вермәјә чалышаҹағам.

1. АЛЛАҺ КИМДИР?

Әзиз дост! Мән әминәм ки, сәнин илк суалын бу олаҹаг: "Мәсиһчиләр Аллаһ һаггында нә фикирләширләр?" Һәр һансы диндә әсас идеја Аллаһ һаггында идејадыр. Билирәм ки, бә'зи ҹаһилләр сәнә мәсиһчиләрин үч аллаһа ситајиш етдикләрини сөјләмишләр. Һәтта бә'зиләри зәнн едирләр ки, биз хача, инсан шәклинә (иконаја) да ситајиш едирик. Сәни инандырырам ки, бүтүн бу мә'луматлар јанлышдыр. Әсил мәсиһчиләр һәмишә Јеканә һәгиги Аллаһа инанмышлар, лакин әкәр кимсә башга аллаһлара да ситајиш едирсә, онда белә адам мөһкәм јанылмыш вә сәһвә јол вермишдир. Аллаһ еһкамынын һансынын ән бөјүк олдуғуну Иса Мәсиһдән сорушанда О белә ҹаваб вермишдир: "Әмрләрин ән биринҹиси: Динлә, еј Исраил, Аллаһымыз Рәбб, бир олан Рәббдир. Вә Рәбб Аллаһыны бүтүн үрәјинлә, бүтүн ҹанынла, бүтүн дүшүнҹәнлә вә бүтүн гүввәтинлә сев!" (Марк 12:29,30). Аллаһын бүтүн пејғәмбәрләри гәдим дөврләрдән Аллаһын тәк олдуғуну е'лан етмиш вә бүтләрә ситајиш едәнләрин һамысына мүгавимәт көстәрмишләр.

Мәсиһчиләрин е'тигадына көрә, Аллаһ әввәли вә сону олмадығы үчүн әбәдидир. Биз инанырыг ки, Аллаһ һәр шејә гадирдир. Бүтүн көрүнән вә көрүнмәз, ашкар вә кизли шејләри Өз Сөзү илә О јаратмышдыр. Күнәши, ајы вә сајсыз-һесабсыз улдузлары сејр етдикҹә каинатын бөјүклүјүнү вә мө'ҹүзәсини анламаға башлајыр вә пејғәмбәр Давуд кими учадан гышгырыб дејирсән: "Көјләр дә Аллаһын шөһрәтиндән сөһбәт ачыр, көј гүббәси дә Онун әлинин гүдрәтиндән хәбәр верир" (Мәзмур 19:1). Аллаһын һикмәт вә гүдрәтинин улулуғуна бах! Узаг космосда ән бөјүк күнәшләри, Јердә исә ән кичик ҹүҹүләри јарадан О, һәм дә онлары һимајә едир. Аллаһ Гадирдир вә лазым билдијини етмәк гүдрәтинә маликдир. Онун дүнја үчүн мәгсәди вар вә бу мәгсәдини һәјата кечирмәкдә һеч нә Она мане ола билмәз.

Биз инанырыг ки, Аллаһ һәм бөјүкдүр, һәм дә әзәмәтли вә мүгәддәсдир. Гәдим заманларда чох аллаһлара итаәт едән јунанлар вә ромалылара елә кәлирди ки, онларын аллаһлары да инсанлар кими алдадыр, оғурлугла мәшғул олур, өлдүрүр, мәһв едир вә башга ҹинајәтләр төрәдирләр. Лакин мәсиһчиләрин Мүгәддәс Китабында Аллаһ камиллијиндән, гүдсијјәт вә паклығындан, јә'ни Онун һәр ҹүр

натәмизликдән тамамилә ајрылмасындан чох јазылмышдыр.

Аллаһ бәндәләриндән бири көзү илә көрдү ки, бир нечә сәма мәхлугу Аллаһын јанында Ону тә'рифләјәрәк дејир: "Вар Олмуш, Вар Олан вә Кәләчәк Күлли-Ихтијар Рәбб Аллаһ мүгәддәсдир, мүгәддәсдир, мүгәддәсдир!" (Вәһј 4:8). Буна көрә дә Аллаһ Өз мүгәддәс тәбиәтинә зидд олан иш көрә билмәзди. Мәсәлән, Аллаһ алдада билмәз, әдаләтсизлик етмәз. Аллаһ, әлбәттә, инсан кими көрүнүшә малик дејилдир. Онун үчүн заман вә мәкан мәһдудијјәти јохдур. Һәр заман вә һәр јердә олур. Лакин бә'зән биз Аллаһын көзләриндән, әлләриндән вә јахуд үрәјиндән данышанда һәмин физики терминләри руһани мә'нада ишләдирик. Аллаһын һәр шејдән үстүн вә һамымыздан өлчүјәкәлмәз јүксәкликдә олмасына бахмајараг, О бизә јахындыр. Буна көрә дә биз дејирик ки, Аллаһ бизи көзләри илә сејр едир, әлләри илә сахлајыр, үрәји илә севир.

Аллаһын бүтүн ајрылмаз чәһәтләри бизим үчүн бөјүк әһәмијјәт кәсб етсә дә биз мәсиһчиләр олдугча миннәтдарыг ки, итаәт етдијимиз Аллаһ севән Аллаһдыр. Бу, чох мүһүм кејфијјәтдир. Мүгәддәс Китабда дејилир: "Севмәјән, Аллаһы танымамышдыр, чүнки Аллаһ мәһәббәтдир" (1Јәһја 4:8). Даһа дәгиг десәк, Аллаһын бүтүн дүшүнүб етдикләри мәһәббәтдән доғмушдур. Аллаһ Өз мәһәббәтини инсанлара јағыш, күнәш нуру, јемәк, ичмәк вә кејим, бир сөзлә, онларын дүнјада јаша билмәләри үчүн лазым олан бүтүн шејләри көндәрмәклә изһар едир. Аллаһ Өз мәһәббәтини Онун барәсиндә бизимлә данышачаг пејғәмбәрләри бизә көндәрмәклә дә ифадә едир. Онун мәһәббәтинин ән бөјүк ифадәси Онун көндәрдији Хиласкардыр. Бу барәдә бир гәдәр сонра данышачағам. Аллаһ јаратдыгларынын һамысыны севир вә һамыја хејрихаһлыг диләјир. Пејғәмбәр Давуд Аллаһын она олан гајғысыны белә ифадә едир: "Мәним Чобаным Рәбб; мәним һеч нәјә еһтијачым олмајачаг: О мәни сакит сулара гәрг едир. О, гәлбимә гүввәт верир. О мәни Өз ады илә һагг јолуна јөнәлдир" (Мәз. 22:1–3).

Тәбиидир ки, Аллаһ Ону севәнләри вә Она итаәт едәнләри севир. Бәс Она итаәт етмәјәнләри О севмирми? Әлбәттә, Аллаһ мүгәддәс олдуғундан јахшы олан һәр шеји севир, һәр чүр пислијә исә нифрәт едир. Инсанларын етдији ганунсузлуға да Аллаһ нифрәт едир. О онлара гәзәбләнир. Давуд Аллаһа деди: "Сән ганунсузлуғу севмәјән Аллаһсан; Сәндә јаманлыг бәргәрар олмаз" (Мәз. 5:5). Аллаһ пислијә нифрәтини бу пислији едәнләри вә она итаәтдән бојун гачыранлары чәзаландырмагла көстәрир. Мүгәддәс Китабы охујаркән көрүрүк ки, Аллаһ Она гаршы чыхан вә төвбәдән имтина едән, јә'ни көрдүкләри бәд ишдән тәәссүфләнмәјән вә пис әмәлләриндән әл чәкмәјән ајры-ајры адамлары, еләчә дә бүтөв бир халгы нечә мәһв етмишдир.

Фәгәт, изин вер сәнә е'чазкар һәгигәтдән сөз ачым. Һәтта, Аллаһын Гануну позанлара нифрәт етмәсинә бахмајараг, О онлары күнаһлардан хилас етмәк истәјир. Аллаһ онлары ата өз оғлуну севән кими севир. Аллаһын күнаһкарлара бу гәрибә мәһәббәти ата-анасына аҕ олмуш оғул һаггында Мәсиһин сөјләдији ибрәли һекајәтдә ајдын көстәрилмишдир. Һәлә атасынын сағлығында мираса јијәләнмиш оғул ата евини тәрк едәрәк бүтүн пуллары мә'насыз јерә хәрчләјир. Артыг һеч нәји галмајанда вә ачындан аз гала өләндә о, атасынын јанына гајытмағы вә күнаһларыны е'тираф етмәји гәрара алды. Оғлуну узагдан көрән ата онун гаршысына гачыр вә ону гучаглајыб өпүр. Ата оғлунун гајытмасы шәрәфинә зијафәт верир. Атасы оғулу һәдсиз севдијиндән ону бағышлады вә јолуну азмыш фәрсиз өвладыны севинчлә гаршылады. Иса Мәсиһ деди ки, Аллаһ да Онун гаршысында күнаһы оланлары беләчә севир (Лука 15:11–24). Әзиз достум, Аллаһын бизи севиб әвф етмәси барәсиндә биз күнаһкарлара хош мүждә верилир. Она тәрәф гајытмаг истәјәндә исә О бизи гәбул етмәјә һазырдыр.

Мүгәддәс Китабда Аллаһын Гадир, Рәбб, Јегова (күч Аллаһы), Өлмәз, Һәгиги, Һагг-Тәала, Јеканә Мүгәддәс, Јеканә Салеһ, Падшаһ, Һаким, Јарадан, Хиласкар вә Өз халгынын Чобаны кими

адларыны көрүрүк. Лакин Аллаһын биз мәсиһчиләр үчүн ән әзиз ады Сәмави Атадыр. Иса Аллаһ һаггында данышанда Она "Ата" демиш, шакирдләринә ибадәт заманы: "Буна көрә сиз белә дуа един: Еј көјләрдә олан Атамыз, исмин мүгәддәс тутулсун" (Матта 6:9)-дејә өјрәтмишдир. Аллаһын мә'нәви өвлады олмагдан вә Аллаһ-Тәала тәрәфиндән севилмәкдән бөјүк имтијаз ола биләрми?! Бу јүксәк имтијазы Аллаһ Иса Мәсиһә итаәт едән һәр кәсә вермишдир.

Јә'гин ки, бу мәгамда сән билмәк истәјәҹәксән ки, мәсиһчиләр "Мүгәддәс Үчлүк" дән данышанда нәји нәзәрдә тутурлар. Бир гәдәр сәбр ет. Бир аздан мән бу мүһүм доктринаны изаһ едәҹәјәм.

2. ИНСАН КИМДИР?

Әзиз дост! Мәсиһчиләрин һансы Аллаһа инандыгларыны гыса вә натамам олса да изаһ етдим. Инди исә сәнә мәсиһчиләрин инсан тәбиәти һаггында дүшүндүкләриндән сөз демәјә чалышаҹағам. Инсан барәдә дүрүст анлајышымызын олмасы Аллаһ һаггында дүзкүн анлајыша малик олдуғумуз гәдәр әһәмијјәтлидир. Инсанын камиллији һаггында дүрүст тәсәввүрүмүз әсасән Мүгәддәс Китабдан ирәли кәлир.

Төвратын әввәлиндә (Јарадылыш 1 вә 2) јазылмышдыр ки, Аллаһ асиманы, јери, көјү, бүтүн битки вә һејванлар аләмини јарадыб баша чатдырмыш, сонра исә Аллаһ инсаны Өз сурәтиндә вә бәнзәјишиндә јаратмышды. Бу, әлбәттә, о демәк дејилдир ки, Аллаһын бәдәни вар вә инсан үчүн дә О белә бир бәдән јаратмышдыр. Бу һәр шејдән әввәл о демәкдир ки, инсан мә'нәви бахымдан Аллаһа бәнзәр сајылыр. Аллаһ инсана мүһакимә үчүн ағыл, мәһәббәт үчүн үрәк, хејирлә шәри бир-бириндән сечмәк үчүн вичдан, әдаләтли олмаг үчүн ирадә, данышмаг үчүн дил, Аллаһла үнсијјәтдә олмаг үчүн руһ вермишдир. Беләликлә, Аллаһ шәклиндә јарадылмыш инсан Аллаһы танија вә Онунла әлагә јарада биләрди. Демәли инсан ән мүгәддәс мәхлугдур.

Бә'зиләринин јанлыш олараг иддиа етдикләри кими, инсан һеч дә Аллаһ олмамышдыр. Фәгәт о, Аллаһа чох јахын олмушдур. Нијјәтиндә јаманлыг вә бәдхаһлыг олмадығындан инсан хејирхаһ вә мәрһәмәтли олмушдур.

О, ҹансыз машын дејилди, Аллаһ инсана сечмә имканы олан мүстәгиллик вермишдир. Аллаһ инсаны белә јаратмышдыр ки, о өз азад ирадәси илә ону Јарадана итаәт, ибадәт вә севкини сечә билсин.

Аллаһ истәмишдир ки, Онун Јер үзүндә јерләшдирдији инсанлар Ону өз аталары гәдәр, бир-бирини исә гардаш кими севән, Аллаһын әмәјини Јердә севинчлә јеринә јетирә билән әсил өвладлар олсунлар. Бу күн дүнјада инсанлар мүхтәлиф иргә мәнсуб олуб, дәрисинин рәнки вә чизкиләри, дилләринә көрә фәргләнирләр. Лакин онларын һамысы ејни гандан олмагла бир аиләјә мәнсубдурлар. Аллаһ да онларын һамысыны севир, чүнки онлары О јаратмышдыр.

Лакин тәәссүф ки, өз азад ирадәсини Аллаһа ибадәт вә итаәт үчүн истифадә етмәк әвәзинә, "Јарадылыш"ын 2 вә 3-ҹү фәсилләриндә дејилдији кими, инсан Аллаһа гаршы чыхды. Аллаһ әҹдадлырымыз Адәмлә Һәвваја бујурду ки, хејир вә шәрин идрак ағаҹынын мејвәсиндән јемәсинләр. Бу ағаҹ Аллаһын онлары јерләшдирдији Әдәм бағында иди. Аллаһ онлара тапшырмышдыр ки, әкәр сөзә бахмајыб бу мејвәләри јесәләр, өләҹәкләр. Илан шәклиндә бағa кирән шејтан Һәвваны бу мејвәни јемәјә вадар етди. Сонра Һәвва һәмин мејвәни Адәмә верди вә о да ону једи. Әҹдадларымызын бу һәрәкәти јалныз ади бир сәһв олмајыб, онларын Һөкмдары Аллаһа гаршы шүурлу үсјаны олмушдур. Башга сөзлә десәк, онлар Аллаһ кими олмаг истәмишдиләр. Онлар Аллаһын ирадәсинә табе олмаг истәмәдиләр. Бәс нәтиҹәси нечә олду? Аллаһ онлары ҹидди ҹәзаландырды, онлары Әдәм бағындан говду ки, онлар әзаб-әзијјәт дүнјасында јашасынлар.

Ән писи будур ки, Адәмлә Һәвва Аллаһла бағлылығы итирдиләр, нәтиҹәдә исә тамамилә дәјишдиләр. Әввәлләр онлар пак вә тәмиз идиләр, инди исә

онлар натəмиз олмушдулар. Аллаһа итаəтсизлик етмəздəн əввəл онлар Аллаһын һəр бир əмринə əмəл едə билəрдилəр, инди исə онлар хејрə нифрəт етмəјə, шəри исə севмəјə башладылар. Аллаһа гаршы бу үсјан Мүгəддəс Китабда күнаһ адландырылмышдыр. Бу күнаһын чəзасы исə өлүмдүр.

Бу илкин күнаһла бағлы əһвалат бизим үчүн бөјүк əһəмијјəт кəсб едир. Чүнки бəшəријјəтин букүнкү вəзијјəтини məһз о нөгтəдəн даһа ајдын баша дүшəрик. Дүнјанын адамлары, сөзсүз ки, Аллаһын Адəм вə Һəвваны јаратдығы вахтдакы кими тəмиз вə пак дејилдирлəр. Буну дəрк етмəк үчүн биз башгаларына дејил, өз үрəјимизə нəзəр салмалыјыг. Биз чох заман билəрəкдəн дүзкүн иш көрмүрүк. Биз билирик ки, мəһəббəт нифрəтдəн үстүндүр, лакин чох вахт башгаларына нифрəт едирик. Бəс нə үчүн белə едирик? Чүнки əчдадларымызын тəгсиркарлығы бизим ганымыза һопуб, ирсəн тəбиəтимизə чөкмүшдүр. Биз дə онларын һəр икиси (Адəм вə Һəвва) кими Аллаһа мүкəммəл шəкилдə итаəт етмəк истəмир вə бачармырыг.

Ушаг дүнјаја көз ачанда пак вə күнаһсыз көрүнүр, лакин тезликлə онда шəрин, јаманлығын, пислијин əмəлə кəлмəси башлајыр. Давуд пејғəмбəрин өзү һаггында дедији кими: "Бах, мəн ганунсузлугла мајаланмышам вə анам мəни күнаһ ичиндə доғмушдур" (Мəз. 50:7). Белəликлə, биз е'тираф етмəјə мəчбуруг ки, бүтүн инсанлар күнаһкардырлар. Белə бир Аллаһ Кəламы илə разылашмалыјыг ки, "Инсан үрəји олдугча һијлəкəрдир вə сон дəрəчəдə корланмышдыр; ону ким танијар?" (Јеремија 17:9). Иса Məсиһ деди: "Чүнки шəр фикирлəр, хəјанəт, гатиллик, оғрулуг, рүшвəтхорлуг, кин, əдавəт, мəкр, əхлагсызлыг инсанын ичиндəн — үрəјиндəн кəлир. Бүтүн бу јаманлыглар дахилдəн доғур вə инсаны мурдарлајыр (Марк 7:21–23). Лакин инсан үрəјинин биличиси Аллаһ демишдир: "Салеһ һеч јохдур. Бир нəфəр дə олсун јохдур" (Ром. 3:10). Анчаг инсандан даһа бөјүк мүстəсна бир ...əхсијјəт вардыр ки, мəн бир гəдəр сонра сəнə Ондан данышачағам.

Инсанын вəзијјəти нечə дə дəһшəтлидир! Өз итаəтсизлији илə, Аллаһла бүтүн мүнасибəтлəрини дармадағын етмəклə о, чөлдə азмыш тəнһа гојун кими фəлакəтли өлүмə даһа јахындыр. Инсан Аллаһ өвлады олмагдан əлини үздү вə Аллаһа дүшмəн кəсилди, күнаһын вə шејтанын гулу олду (Ром. 6:17). Мүгəддəс Аллаһ јолу илə кедə билмəјəн инсан, доғрудан да күнаһлары уҹбатындан өлүдүр (Ефес. 2:1). Аллаһын Адəмə дедији кими, күнаһын нəтичəси һəм чисмани, һəм дə мə'нəви өлүмдүр.

3. КҮНАҺ НƏДИР?

Əзиз дост! Мəн бурадача күнаһын нə олдуғуну ајдынлашдырмалыјам. Күнаһ һеч дə оғурлуг, хəјанəт, гатиллик, сəрхошлуг кими садəчə олараг бир əмəл дејилдир. Аллаһдан тамамилə ајрылма вə Аллаһын мүгəддəс ирадəсинə гаршы һəр шеј күнаһдыр. Күнаһ јалныз пис һəрəкəт дејилдир: тəкəббүрлүк, пахыллыг, нифрəт, еһтирас, шəһвəт — бунлар да күнаһдыр. Иса Məсиһ демишдир ки, Аллаһын ики чох бөјүк əмри вардыр: бүтүн гəлбинлə Аллаһы сев вə гоншуну өзүн кими сев (Марк 22:29–33). Бунлар Аллаһын əн əсас əмрлəри олдуғундан Аллаһы бүтүн варлығымызла вə гоншумузу өзүмүз кими севə билмəмəјимиз əн бөјүк күнаһдыр. Бу əмрлəри там јеринə јетирəн вармы? Хејр, Иса Məсиһин мə'сум шəхсијјəтиндəн башга һамы бу əмрлəри позмушдур. Иса Məсиһин һəјаты Аллаһын биздəн тəлəб етдији камил һəјат олмушдур. Онун əмри будур: "Сəмави Атаныз камил олдуғу кими сиз дə камил олун" (Матта 5:48).

Лакин үрəклəри бəд нијјəтли биз күнаһкарлар Аллаһын əмр етдији кими нечə тамамилə хејирхаһ вə пак ола билəрик? Хəрчəнк хəстəлијинə дучар олмуш адамын сағламлығыны горумасы барəдə хејирхаһ мəслəһəтə еһтијачы олмур. Она ону мүаличə едə билəчəк тəчрүбəли һəким лазымдыр. Күнаһа батмыш адам да белəдир. Она да давраныш барəдə көзəл ганунлар, əхлаг гајдалары, өјүд-нəсиһəтлəрдəн чох, онун əглини вə гəлбини тəмизлəјəн, ирадə вə

арзусуну јениләшдирән, Аллаһын ондан тәләб етдијини јеринә јетирмәк үчүн она күч вә гүввә верә билән мә'нәви һәким лазымдыр. Јә'гин ки, һәр јердә бүтүн инсанлара онлары күнаһлардан хилас едиб Аллаһын өвладларына чевирә биләчәк кимсә лазымдыр. Мән бир аздан Аллаһын Өз мәрһәмәт вә шәфгәти илә дүнјаја кәтирдији Хиласкардан данышачағам.

4. СӘН ПЕЈҒӘМБӘР ВӘ МӘЛӘКЛӘРӘ ИНАНЫРСАНМЫ?

Достум! Инди дә сәнин мәсиһчиләрин пејғәмбәрләрә инамы барәсиндәки суалына чаваб вермәк истәјирәм. Бәли, мәсиһчиләр инанырлар ки, Аллаһ Онун Кәламыны инсанлара демәк үчүн пејғәмбәрләри көндәрмишдир. Инсанлар өз күнаһлары учбатындан Аллаһын сәсини ешитмәк истәмәмиш, бәлкә дә өз мә'нәви карлыгларына көрә буну бачармамышлар. Лакин төвбә етмиш киши вә гадын олмушдур ки, Аллаһ онлары бағышламышдыр. Аллаһ онларла данышмыш вә онлара тапшырмышдыр ки, Онун Мүждәсини башга инсанлара да

апарсынлар. Беләликлә, онлар Аллаһын пејғәмбәрләри олмушлар.

Пејғәмбәрләр һаггында билдикләримиз Мүгәддәс Китабдан кәлир. Бурада Аллаһ тәрәфиндән сечилмиш вә Онун мүждәчиләри олан адамларын тәрчүмеји-һаллары, јазылары вә сөзләри вардыр.

Мүгәддәс Китабда хатырланан бә'зи пејғәмбәрләр бунлардырлар: Ибраһим, Мусанын гардашы Һарун, Мусанын бачысы Мәрјәм, Нафан, Шәмуил, Давуд, Илјас, Јелисеј, Јәшаја, Јеремија, Јәһја, Јоел, Данијел вә Иса Мәсиһин кәлишиндән әввәлки сон пејғәмбәр Вәфтизчи Јәһја. Аллаһын досту вә иман кәтирәнләрин Атасы сајылан Ибраһими Аллаһ бир чох халгларын атасы сечмишдир. Аһыл вахтында арвады Сарадан Ибраһимин Исһаг адында оғлу олмушдур. Ибраһим Аллаһа һәддиндән артыг иман етдијинә көрә оғлу Исһагы Она гурбан вермәјә һазыр иди. Лакин Аллаһ Исһагын әвәзинә гурбанлыг үчүн гоч нәзәрдә тутду (Јарадылыш 22:1–19). Сонра Аллаһ Ибраһимә вә'д етди ки, Исһагын нәсли дүнјаја ничат вә хошбәхтлик кәтирәчәкдир. Бу вә'д Иса Мәсиһдә јеринә јетирилди. Мәсиһдән сонра Јәһја, Петер, Павел кими һәвариләр кәлдиләр ки, онлар да Аллаһын Кәламыны инсанлара дејир вә онлара Иса Мәсиһә итаәт етмәји өјрәдирдиләр. Биз инанырыг ки, онлар Аллаһын сонунчу пејғәмбәрләри олмушлар. Кениш мә'нада исә Аллаһын Кәламыны јајан һәр кәс пејғәмбәр адландырыла биләр.

Мәсиһчиләрин пејғәмбәрләрә олан мүнасибәти башга мәзһәбдән оланларын мүнасибәтләриндән фәргләндији үчүн мән бир нечә мүһүм һәгигәти гејд етмәк истәрдим:

а) пејғәмбәрләрин сајы мә'лум дејилдир, онларын әксәријјәтинин адларыны биз билмирик;
б) танıдығымыз бүтүн пејғәмбәрләр Аллаһын досту Ибраһимин вә онун оғлу Исһагын нәслидир;
в) Аллаһ пејғәмбәрләри 2000 ил әрзиндә көндәрмишдир;
г) әсасән пејғәмбәрләр исраил халгына көндәрилмишдир. Аллаһ ону хүсуси халг олараг сечмишдир ки, һәгигәтини

дүнјанын бүтүн халгларына бу халг васитәсилә билдирсин.

ғ) пејғәмбәрләр ҹәмијјәтин бүтүн тәбәгәләринә мәнсуб олдугларындан онларын бә'зиләри варлы, бә'зиләри исә јохсул олмушлар. Онларын арасында алим, савадсыз, гоча, чаван вә с. олмушдур.

д) пејғәмбәрләр һеч дә күнаһсыз олмамышлар. Лакин Аллаһа итаәт етдикләриндән онларын күнаһлары бағышланмышдыр.

е) Илјас вә Вәфтизчи Јәһја кими бә'зи пејғәмбәрләр китаб јазмамышлар. Муса, Давуд, Јәшаја, Јәһја, Павел кими пејғәмбәрләр исә кәләҹәк нәсилләр үчүн Аллаһ Кәламыны јазмышлар.

ә) Аллаһын Кәламы пејғәмбәрләрә мүхтәлиф үсулларла кәлиб чатмышдыр. Бә'зиләри Аллаһын сәсини ешитмиш, бә'зиләри мәләкләрлә хәбәр тутмуш, бә'зиләри хәјаллар вә рө'јаларда көрмүш, бә'зиләринә исә буну ағыл вә үрәкләри демишдир. Онлар да инамла инсанлара дејә билирдиләр: "Рәбб беләбујурур."

ж) бә'зи пејғәмбәрләрә мө'ҹүзә јаратмаг күҹү верилмишдир. Бу да онларын сөзләринин һәгигилијини сүбут едир. Бунлар Муса, Јелисеј, Петер кими пејғәмбәрләрдир. Вәфтизчи Јәһја исә һеч бир мө'ҹүзә көстәрмәмишдир.

Иса Мәсиһә гәдәр кәлмиш пејғәмбәрләр инсанлара Аллаһын камилијини, онлардан Онун нә тәләб етмәсини Аллаһа итаәт етмәдикләри тәгдирдә, Онун гәзәбинә кәләҹәкләрини билдирирдиләр. Пејғәмбәрләр, һәмчинин, инсанлары инандырырдылар ки, әкәр онлар өз күнаһларындан әл чәкиб Аллаһа пәнаһ апарсалар, Аллаһ онлары бағышлајаҹаг вә онлара хејир-дуа верәҹәкдир. Јеканә ганунверичи пејғәмбәр олан Муса васитәсилә Аллаһ Исраил халгы үчүн чохлу ганунлар вермишдир. Ондан сонра кәлән пејғәмбәрләр исә инсанлары бу ганунлара риајәт етмәјә инандырмышлар. Лакин инсанлар күнаһкар олдугларындан Аллаһын бу мүгәддәс ганунларына там әмәл етмәк онлар үчүн мүмкүн дејилди. Демәли, Ганун онлары хилас едә билмәмиш, лакин онларын күнаһкарлығыны күзкү кими көстәрмиш вә инсанлар үчүн Хиласкарын зәруриликини анламаға онлары мәҹбур етмишдир.

Пејғәмбәрләрин етдикләринин ән әһәмијјәтлиси будур ки, онлар Аллаһ-Таала тәрәфиндән инсанларын еһтијаҹ дујдуглары Хиласкары көндәрәҹәјини билдирмишләр. Мән сәнә Иса Мәсиһ һаггында сөз ачанда гәдим пејғәмбәрләрин китабларында тапылмыш бир нечә е'ҹазкар вә'ди хатырладаҹағам.

Аллаһын јаратдығы инсанлардан фәргләнән вә адәтән, мәләкләр адландырылан варлыглар һаггында Мүгәддәс Китабда чохлу мә'луматлар вардыр. Онлар Аллаһын хидмәтчи мәләкләридирләр. Аллаһ чох вахт онлары Өз ирадәсини пејғәмбәрләрә вә дикәр иман саһибләринә билдирмәк үчүн көндәрмишдир. Мәләкләр инсан гијафәсиндә Ибраһим, Муса вә башгаларынын јанына кәлирдиләр. Мүгәддәс Китабда мәләкләрин јалныз икисинин ады верилмишдир: Ҹәбрајыл вә Микајыл. Мәрјәмә Иса адлы оғлу олаҹағы барәдә Ҹәбрајыл мәләк хәбәрдарлыг етмишдир.

Аллаһа итаәт едән мүгәддәс мәләкләр һаггында әлавә олараг Мүгәддәс Китабда дејилир ки, Аллаһа ситајиш етмәјән вә Она дүшмән кәсилән башга руһани мәхлуглар вардыр. Онлар иблис вә онун мәләкләридир. Мәсиһчиләрин әксәријјәти белә һесаб едирләр ки, Аллаһ шејтаны чох көзәл јаратмышдыр. Лакин о гүррәләнмиш, дикбашлыг едәрәк Аллаһа итаәт етмәкдән бојун гачырмышдыр. Нәтиҹәдә иблис вә онун ардынҹа кедәнләр көјләрдәки мүгәддәс јүксәкликдән јерә атылмышлар. Инди онлар Аллаһын јердәки әмәјини дә алт-үст етмәјә, дағытмаға чалышырлар. Адәм вә Һәвваны да елә һәмән шејтан јолан чыхармыш вә онлар Әдәм бағындан говулмушлар. Һәмән шејтан бу күнә кими инсанлары Аллаһдан дөндәрмәјә сә'ј көстәрир. О, һәтта Иса Мәсиһи дә Аллаһа гулаг асмагдан чәкиндирмәјә чалышмыш, лакин бу ҹәһди баш тутмамышдыр (Матта 4:1–11). Иблисин күҹү бөјүкдүр, лакин Аллаһа бәрабәр дејилдир, иблис Аллаһын

нәзарәти алтындадыр. Мәсиһчиләр нә иблисдән, нә дә онун инсанлара, оналарын бәдән вә чанларына зијан вуран шәр руһлардан горхмамалыдырлар. Чүнки иблисә гаршы дурмаға вә ону дә'ф етмәјә Иса Мәсиһ бизә гүввәт верир. Аллаһ тезликлә инсанлары аздыран иблиси јер үзүндән чәһәннәм одуна атачаг (Вәһј 20:10).

5. МӘСИҺЧИЛӘР ҺАНСЫ МҮГӘДДӘС КИТАБЛАРЫ РӘҺБӘР ТУТУРЛАР?

Достум! Инди исә сәнин мүгәддәс китабларымыз һаггындакы суалларына чаваб верәчәјәм. Билирсән ки, лап гәдим заманлардан јәһудиләрә вә мәсиһчиләрә "китаб әһли" демишләр. Бу ад онлара һәм јарашыр, һәм дә лајигдир. Бәли, истәр јәһудиләр, истәрсә дә мәсиһчиләр өз мүгәддәс китабларынын горунуб сахланмасына дәрин мараг көстәрдикләриндән газандыглары бу ада да онлар лајигдирләр.

Мәсиһчиләр һансы китаблары мүгәддәс сајырлар?

Бу, 66 китабдыр. Һәмән китаблар (Төврат вә Инчил) Мүгәддәс Китаб ады илә бир китабда бирләшдирилмишдир. Онлар, адәтән "Әһди-Әтиг" вә "Әһди-Чәдид" ады илә ики јерә ајрылырлар. Мән онларын һәр бири һаггында ајры-ајрылыгда сөһбәт ачачағам.

1. ӘҺДИ-ӘТИГ (МҮГӘДДӘС КИТАБЫН МӘСИҺДӘН ӘВВӘЛКИ ГӘДИМ ҺИССӘСИ).

Мүгәддәс Китабын бу һиссәси ајры-ајры 39 китабдан ибарәтдир. Истәр јәһудиләр, истәрсә дә мәсиһчиләр онларын һамысыны "мүгәддәс китаблар" сајырлар. Бу китаблар ибрани дилиндәдир. Онлар, ән азы, ики мин ил әрзиндә Мүгәддәс Руһун рәһбәрлији алтында мүхтәлиф мүәллифләр тәрәфиндән јазылмышлар. Илк беш китаб "Төврат" ады илә мәшһурдур. Бу китабларын материаллары гәдим әлјазмаларындан топланмышдыр. Онлары Аллаһын рәһбәрлији илә Муса вә башгалары јазмышлар.

Биринчи китаб "Јарадылыш" адланыр. О, Аллаһын дүнјаны јаратмасы тәсвири илә башланыр, Адәм вә Һәввадан, Нуһдан вә Нуһ туфанындан сөһбәт ачыр. Бу китабда, еләчә дә, Аллаһын көстәриши илә Ибраһимин Месопотомијадан чыхыб Һаранда јерләшмәсиндән данышылыр. Орада Исһаг вә Јагубдан, һәмчинин, Мисирә гул кими гардашлары тәрәфиндән сатылмыш, сонралар Фир'онун сағ әли олмуш Јусифдән сөз ачылыр. Төвратын дикәр дөрд китабында Јагубун он ики оғлунун нәслиндән, Муса васитәсилә Исраил халгыны Мисирдән чыхаран Аллаһын күчүндән данышылыр. Бу китаблар Аллаһын бүтүн ганунларыны әһатә едир. Һәмин ганунлары исә Аллаһ Мусаја Сина дағында Исраил халгы үчүн вермишдир.

Төвратдан сонракы китаблары тарихи китаблардыр. Бу китабларда Нун оғлу Јешуанын рәһбәрлији илә исраиллиләрин Фәләстини истила етмәсиндән данышылыр. Бу китабларда мәсиһчиликдән 1000 ил әввәл Исраилә һөкмдар олмаг үчүн Аллаһын Шамуел пејғәмбәри көндәрмәсиндән вә Давуда хејир-дуа верәрәк ону јағ илә мәсһ етмәсиндән данышылыр. Һәмчинин, бу китабларда һөкмдар вә пејғәмбәр олан Давудун бүтүн дүшмәнләри нечә дә'ф етмәсиндән вә оғлу Сүлејманын Гүдсдә мә'бәд тикдирмәсиндән дә данышылыр. Сүлејмандан сонра падшаһлаг парчаланды. Сүлејманын нәсли, Бабил ордусу мәсиһчиликдән әввәл, 586-чы илдә Гүдсү ишғал едәнә гәдәр орада јәһуди нәслини идарә етди. Ишғал заманы хејли јәһуди әсир тутулуб Ирак вә Ирана апарылды. 50 илдән сонра фарс һөкмдары Кир Бабили тутмуш, јәһуди әсирләрини Гүдсә гајытмаға вә орада дағыдылмыш мә'бәди јенидән тикиб баша чатдырмаға имкан вермишдир. Онлар бу мә'бәди бәрпа етдиләр. Лакин мәсиһчиликдән әввәл, 586-чы илдән бәри Давудун нәслиндән һеч кәс јәһудиләрин падшаһы олмады. Фәләстин јаделлиләрин нәзарәти алтында иди.

Əһди-Әтигдә тарихи китаблардан сонра поетик китаблар кәлир. Бунлар Ејјубун китабы, Давудун Зәбурлары, Сүлејманын Мәсәлләри вә с. -дир. Даһа сонра исә Јешаја, Јеремија, Һизкиил, Даниел, Михеј, Зәкәријјә, Мәлаки кими пејғәмбәрләрин јаздыглары 16 китабдыр. Бу пејғәмбәрләрин әксәријјәти Рәбб Иса Мәсиһин доғулмасындан әввәл, 800-чү иллә 400-чү ил арасында Јәһудејада јашамышлар. Чох күман ки, Мәлакидән сонра (б. е. ә. 430-чу илә јахын), Вәфтизчи Јәһјаја гәдәр Аллаһ пејғәмбәр көндәрмәмишдир.

2. ӘҺДИ-ҸӘДИД

Әһди-Ҹәдид 27 китабдан ибарәтдир. Бу китаблар әлли ил мүддәтиндә, јунан дилиндә јазылмышдыр. Бу, Иса Мәсиһин өлүмү, дирилмәси вә көјләрә галдырылмасындан сонра олмушдур. “Әһди-Әтиг” Аллаһын Өз Исраил халгы Муса васитәсилә бағладығы әһддир (Чыхыш 24:1–8). Әһди-Ҹәдид јени халга — јалныз Иса Мәсиһә иман едәнләрә Аллаһын вәсијјәтидир (Јеремија 3!:31–34; Лука 22:30).

Әһди-Ҹәдидин илк дөрд китабы “Инҹил” адланыр. “Инҹил” јунан сөзү олуб “Хош Хәбәр” демәкдир. Бу китаблары дөрд мүхтәлиф мүәллиф јазмышдыр. Бу китаблар Иса Мәсиһин һәјат вә тә’лими һаггында мүстәгил тәсвирләрдир. Онлар бир-биринә зидд дејилдир. Әксинә, еjни адамын мүхтәлиф вәзијјәтләрдә чәкдирдији фотошәкилләр кими, бу дөрд китаб да бир-бирини тамамлајыр. Чох заман Әһди-Ҹәдидин бүтүн китаблары “Инҹил” адландырылыр.

Әһди-Ҹәдидин бешинҹи китабы Һәвариләрин ишләри һаггындадыр. Бурада Иса Мәсиһин көјләрә галхмасындан сонра 30-ҹу илләрдә Гүдсдән Ромаја кими мәсиһчилијин јајылма тарихиндән бәһс едилир. Әсас мөвзу Һәвари Петер вә Павелин иши барәсиндәдир. Даһа сонра исә ијирми бир мәктуб кәлир ки, бунлар да әсасән Һәвари Петер, Павел вә Јәһјанын мәктубларыдыр. Бу мәктублар Рома империјасынын бир чох шәһәрләринин мәсиһчи иҹмаларына вә ајры-ајры мәсиһчиләрә јазылмышдыр. Һәвариләр итаәт етмәк вә јашамаг јолларыны көстәрирдиләр. “Вәһј” адланан сон китабда Һәвари Јәһјанын күрдүјү рө’јаларын тәсвири верилмишдир. Бу китабда инамсызлара вериләҹәк ҹәзалар, Иса Мәсиһин там гәләбәси вә әбәди Аллаһ Сәлтәнәтинин шөһрәти верилир. Јәһудиләр вә мәсиһчиләр Әһди-Әтигин китабларыны мүгәддәс китаблар һесаб едирләр, Әһди-Ҹәдиди исә јалныз мәсиһчиләр.

Јә’гин сән мәндән сорушмаг истәјирсән ки, мәсиһчиләр бунлара “мүгәддәс” вә “Аллаһдан” дејәндә нәји нәзәрдә тутурлар. Биз нәзәрдә тутмуруг ки, Аллаһ чохсајлы мүәллифләрә бу китаблары һәр һансы бир мүдирин өз катибәсинә јаздырдығы кими дигтә етмишдир. Бу китабларын һәр бирини охудугҹа бөјүк үслуби фәргләр көрүнүр. Нә Давуд Сүлејман кими, нә дә Павел Јәһја кими јазмамышлар. Шәхсијјәтҹә бир-биринә бәнзәмәдикләри кими, онларын јазылары да хејли фәргләнир. Сән мараглана биләрсән ки, онларын јаздыглары китаблар инсанларын јаздыглары дикәр китаблар кими сәһвләри вә һәгигәтләри олан јалныз бәшәри сәнәдләр идими?

Әсла! Бу китаблары инсанлар јазсалар да, мәсиһчиләр онларын һамысыны Аллаһ Кәламы һесаб едирләр. Биз инаныры ки, Аллаһ Мүгәддәс Руһу илә бу китабларын мүәллифләринә рәһбәрлик етмишдир. Онларын јаздыглары исә һәгигәтдир. Биз инаныры ки, Аллаһ бунунла да Өз һәгигәтини вә Өз ирадәсини бу китаблары јазмаг үчүн сечдији адамлара ачмышдыр. Һәр бир мүәллиф дә Аллаһын рәһбәрлији илә бизим үчүн Аллаһ Кәламыны јазмышдыр. Инҹилдә вә ја Әһди-Ҹәдиддә јазылмышдыр: “Зира пејғәмбәрлик һеч заман инсан ирадәси илә кәлмәмишдир. Фәгәт инсанлар Мүгәддәс Руһ тәрәфиндән һәрәкәтә кәтириләрәк, Аллаһдан кәлән шејләри сөјләдиләр” (2Петер 1:21). Онлар Аллаһдан данышдыглары кими дә јазмышлар. Аллаһ Кәламы Аллаһын јазылмыш Сөзүдүр.

Буна көрә дә биз мәсиһчиләр Мүгәддәс Китабы дүнјанын башга китабларына бәрабәр тутмуруг. Биз инаныры ки, Аллаһ

барәсиндә, Онун вә гоншуларымызын гаршысындакы вәзифәләримиз барәсиндә һәр шеји бу китабдан өјрәнәҹәјик. Бу китаб бизә күнаһкар адамлары дәјишдирән вә дүнјаны Өзүнүн истәдији кими етмәк гүдрәтинә малик Хиласкар Иса Мәсиһ һаггында данышыр.

Инди исә, изин вер, сәнә бә'зи шејләри изаһ едим:

1) Биринҹиси, дүнјада бир сыра Мәсиһ тәригәтләри вардыр. Онларын һамысы бу 66 китабы һәгигәт кими гәбул едир, онлары һәјатда вә елмдә јеканә бәләдчи билирләр.
2) Мәсиһчиләр һеч дә сонракы китабларын әввәлкиләри әвәз вә ја рәдд етдикләрини фикирләшмирләр. Мәсәлән, биз елә һесаб етмирик ки, Инҹил Төвраты әвәз едир. Иса Мәсиһ демишдир: "Санмајын ки, Мән Гануну вә пејғәмбәрләрин јаздыгларыны позмаға кәлдим; Мән позмаға дејил, иҹра етмәјә кәлдим" (Матта5:17). Орта мәктәбин 10-ҹу синифләри үчүн китаблары ашағы синифләрин китабларына зидд олмајыб, онлары тәкзиб етмәдији кими, Аллаһын сонракы китаблары да әввәлкиләри рәдд етмәјиб, әксинә, инсана Аллаһ һәгигәтләринин даһа мүкәммәл анлајышыны верир. Биз мәсиһчиләр она көрә дә Аллаһын бизә вердији бүтүн дәрсләри өјрәнмәк үчүн бу китабларын һамысыны охујуруг. Әкәр кимсә Аллаһын Мүгәддәс Китабында дедикләри илә разылашмајан китаб јазырса, биз һәмин китабын Аллаһа мәхсус олмадығыны билирик. Чүнки Аллаһ Өзүнә гаршы чыхмыр.
3) Мәсиһчиләрин Мүгәддәс Китабларына хәјанәт етдикләрини вә индики китабларымызын е'тибар газанмадыгларыны нә вахтса ешитсән, инанма. Бу, тамамилә сәһвдир. Мәсиһчиләр өз Мүгәддәс Китабларыны севдикләриндән күнаһкарларын бу китаблары мәһв етмәсинә, еләҹә дә орада бир сөзү белә дәјишмәләринә һеч бир вахт јол вермәзләр. Аллаһын Кәламы бүтүн бәшәријјәт үчүндүр.

   Һамынын өз ана дилиндә охуја билмәси үчүн мәсиһчиләр Мүгәддәс Китабы бүтүнлүклә вә ја гисмән бүтүн дүнја дилләринә тәрҹүмә етмәјә чалышмышлар. Мүгәддәс Китаб вә ја онун бә'зи ајры-ајры китаблары 1400-дән артыг дилә чеврилмиш вә нәшр едилмишдир. Мүждә исә һәр бир дилдә ејнидир. Мүгәддәс Китаб нүсхәләринин һәр ил башга дүнја китабларындан даһа чох јајылдығыны билирсәнми? Јә'гин ки, инсанлар бу китаблары сахта һесаб етсәјдиләр, бу белә олмазды.

   Ахы Өз Кәламыны инсанлара рәһбәрлик үчүн көндәрән Аллаһын Ону дәјишдирмәси, бунунла да инсанлары чашдырмасы, јолундан аздырмасы гејри-мүмкүдүр. Јох! Аллаһ Өзү Өз Мүгәддәс Кәламынын Мүдафиәчисидир вә Аллаһ Өзү Өз Мүгәддәс Кәламыны Ону мәһв едәҹәк һәр шејдән горумушдур. Демәли, Аллаһ Кәламы е'тибара лајигдир.
4) Мүгәддәс Китабын 66 китабынын 1500 ил әрзиндә мүхтәлиф мүәллифләр тәрәфиндән јазылмасына бахмајараг, ејни һадисәдән бәһс етмәси дә диггәтәлајигдир. Һәмин китабларда дејилир ки, Аллаһ кимдир, О, инсандан нә тәләб едир, күнаһкар инсанларын ниҹаты үчүн Аллаһ нә етмишдир. Бу да ону көстәрир ки, бүтүн бу китабларын һәгиги мүәллифләри онлары јазанлар дејил, Аллаһдыр.
5) Мүгәддәс Китабын асан баша дүшүлмәси дә онун нәзәрә чарпан хүсусијјәтидир. О, чох илләр бундан әввәл гәдим дилләрдә јазылмасына бахмајараг, бу күн дүнја дилләринин һәр һансы биринә тәрҹүмә олуна биләр вә савадсыз адамлар белә онун мәзмунуну баша дүшә биләрләр. Дүнјанын ән учгар јерләриндә белә тез-тез киши вә гадынларындан ешитмишәм ки, Мүгәддәс Китабы, садәҹә олараг, мүәллимсиз охујан һәр бир кәс Аллаһы дәрк етмиш вә күнаһларындан хилас олмушлар. Әлбәттә, илаһијјатчыларын јаздыглары китаблар да Аллаһын Кәламыны даһа мүкәммәл анламагда көмәјимизә чатыр, Мүгәддәс Китабын әсас һәгигәтләринин өјрәдилмәси үчүн

Мәсиһ Ҹәмијјәтләринин тәртиб етдикләри вәсаитләр дә һагг јолуна дүшмүш иманлылар үчүн бәләдчи ола биләр. Лакин Мүгәддәс Китабы өјрәнән һәр кәс билир ки, о, өзү-өзүнү изаһ едир. Мүгәддәс Китаб Аллаһ, ниҹат, Аллаһа вә инсана борҹумуз һаггында нәји билмәк лазымдырса, һамысы барәдә бизә сөз ачыр. Буна көрә дә Мүгәддәс Китабы өјрәнмәк һәр бир мәсиһчинин борҹу вә үстүнлүјүдүр. Башга мәсиһчиләрин көмәји вә Мүгәддәс Руһун рәһбәрлији илә Мүгәддәс Китабдан парчалар охујуб, онун мәзмуну үзәриндә фикирләшмәк, Мүгәддәс Кәламы арашдырмаг мәсиһчинин адәти олмушдур.

Бәлкә дә марагланачагсан ки, мән нә үчүн Инҹилин Иса тәрәфиндән јазылмасы вә ја Иса Мәсиһә Аллаһ тәрәфиндән верилмәсиндән сөз ачмадым. Билдијимизә көрә, һәгигәт будур ки, О, китаб јазмамышдыр, әлләриндә Она Аллаһын вердији китаб олмамышдыр. Бир гәдәр сонра изаһ едәҹәјим кими, О Өзү Аллаһын Ҹанлы Сөзүдүр... О Өзү Аллаһын камил тәзаһүрү иди. Демәли, Аллаһ Матта, Јәһја вә Павели, еләҹә дә башгаларыны Иса Мәсиһи тәсвир едән китаблар јазмаға сөвг етмишдир. Бу бизә Ону көрмәјә вә Онун васитәсилә Аллаһ Мүждәсини ешитмәјә көмәк едир.

Достум! Она көрә дә сәнә јаздыгларымдан баша дүшәрсән ки, Мүгәддәс Китаб олдугҹа әһәмијјәтли китабдыр. Ону охујуб мәзмунуну мәнимсәмәк һамы үчүн нечә дә ваҹибдир. Мәсиһчилик вә ниҹат јолу һаггында дүзкүн анлајышы јалныз Мүгәддәс Китабдан өјрәнмәк олар. Әминәм ки, сән Мүгәддәс Китабы әлдә едиб ону охујаҹагсан. Гој Аллаһ Өз Сөзүнү онун һәр сәһифәсиндән сәнә десин!

6. ИСА МӘСИҺИН ЈЕРДӘ ҺӘЈАТЫ

Достум! Инди Мәсиһ мәзһәбинин изаһынын ән мүһүм һиссәсинә кечәк. Биз бурада Иса Мәсиһин камиллији, Онун Аллаһа вә бәшәријјәтә мүнасибәти һаггында данышаҹағыг. Лакин мән әввәлҹә сәнә Онун һәр дөрд Мүждәдә верилмиш һәјатындан данышаҹағам.

Бир дәфә Ҹәбрајыл мәләк Мәрјам адлы гыза бир Оғул доғаҹағы вә Она Иса адыны гојаҹағы барәдә хәбәрдарлыг етди. О, Һагг-Тәала Аллаһын Оғлу адланаҹагдыр вә Онун Падшаһлығынын сону олмајаҹагдыр (Лука 1:26–38). Бу һадисәдән 700 ил әввәл Јәшаја пејғәмбәрин сөјләдији сөзләрин ичрасы олду. О демишди: "Бакирә гыз бојлу олаҹаг вә бир Оғул доғаҹаг" (Јәшаја 7:14). Сонралар мин ил бундан әввәл Давудун доғулдуғу Јерушәлимин кичик Бејтләһем шәһәриндә Иса анадан олду. Исанын һәмән шәһәрдә доғулаҹағыны Јәшаја кими, Мәсиһдән 700 ил әввәл јашамыш Михеј пејғәмбәр дә сөјләмишди: "Вә сән, еј Бејтләһем, Јәһуда дијары, Јәһудеја рәисләри арасында һеч дә ән кичији дејилсән. Зира, халгым Исраили күдәҹәк олан Рәһбәр сәндән чыхаҹагдыр" (Михеј 5:2). Онун доғулдуғу күн бир мәләк бу һадисәни чобанлара хәбәр верәрәк деди: "Мән сизә бүтүн халгы севиндирәҹәк бир мүждә кәтирмишәм. Чүнки бу күн Давудун шәһәриндә сизә Хиласкар доғулду. О, Рәбб Мәсиһдир" (Лука 2:10–11). Мәрјәм өзүнү Исанын атасы кими апаран дүлкәр Јусифин арвады олду. Иса да кәнҹлијиндә боја-баша чатдығы Назарет шәһәриндә дүлкәр олду. О, отуз јашына кими охумады вә һеч бир мө'ҹүзә көстәрмәди. Адамлар да билмирдиләр ки, О онларын көзләдији Мәсиһдир.

Исанын отуз јашы тамам оланда Онун ишләмәк вахты кәлиб чатды. О, Јер үзүнә дә елә буна көрә кәлмишди. О, Назарети тәрк етди вә о заманлар әтрафына топлашан инсанлара Аллаһ Кәламыны

өјрәдән Вәфтизчи Јәһјанын јанына кетди. О, онлары төвбә етмәјә вә Иордан чајында вәфтиз олмаға чағырырды. Суда вәфтиз олма күнаһлардан тәмизләнмә рәмзи иди. Бүтүн өмрү боју бир дәфә дә олсун күнаһ ишләтмәсә дә, Иса Јәһјанын јанына вәфтиз олмаға кәлди вә вәфтиз олду. Иса судан чыханда Аллаһын Руһу көјәрчин кими Онун үзәринә енди. Көјләрдән бир сәс кәлди: "Бу Мәним севкили Оғлумдур, Ондан чох мәмнунам" (Матта 3:17). (Бир аздан мән сәнә "Оғул" сөзүнүн мә'насыны изаһ едәҹәјәм). Сора Иса Руһ тәрәфиндән сәһраја апарылды, орада гырх күн оруҹ тутду, дуа етди. Бүтүн бу вахт әрзиндә иблис Ону имтаһан едәрәк Аллаһдан дөнмәсинә вә она итаәт етмәсинә ҹәһд көстәрирди (Матта 4:1–11).

Шејтан үзәриндәки гәләбәдән сонра Иса Мәсиһ Јәһјанын јанына гајытды. Јәһја јанына кәлмәкдә олан Исаны көрдүкдә деди: "Будур, дүнјанын күнаһыны ортадан галдыран Аллаһын Гузусу!... Мән Ону танымаздым, амма су илә вәфтиз етмәк үчүн мәни Көндәрән мәнә деди: кимин үзәринә Руһун ениб галдығыны көрсән, Мүгәддәс Руһла вәфтиз едәр Одур. Мән дә көрүб: "Аллаһын Оғлу будур"-дејә шәһадәт етдим" (Јәһја 1:29–34). Ону "Аллаһын Гузусу" адландырмагла Јәһја дејирди ки, Иса бүтүн инсанларын күнаһларынын гурбаны кими өләҹәк. Сонра Иса Өз шакирдләрини сечмәјә башлады вә онлардан он ики нәфәр Һәвари ајырды. Онлар һеч дә охумуш вә даһи адамлар дејилдиләр. Петер, Јәһја вә башгалары балыгчы, Матта исә веркијыған иди. Лакин онлар баша дүшүрдүләр ки, Иса Мәсиһдир. Она көрә дә онлар өз ишләриндән әл чәкиб нә пул, нә дә мадди фајда көзләмәдән үч ил өлкәни пијада кәзәрәк өз Мүәллимләринин ардынча кетдиләр. Бүтүн бу мүддәт әрзиндә Иса онлары Онун көјләрә галхмасындан сонра көрәҹәји ишләрә алышдырырды.

Иса да Јәһја кими: "Вахт тамам олду, Аллаһын Падшаһлығы јахынлашды. Төвбә един вә Мүждәјә иман един"-дејә инсанлара сөјләјирди (Марк 1:15). О, Аллаһ Кәламыны инсанлара мә'бәдләрдә, евләрдә, еләҹә дә инсанлар дағ јамаҹында, Галилеја дәнизинин саһилиндә Онун башына топлашан заман чатдырырды. Она гулаг асанларын һамысы онун мүдриклијинә, һөкмлә данышмасына һејран галырды, чүнки О, һакимијјәт саһиби кими данышырды. Пејғәмбәрләрин һамысы: "Динләјин, көрүн Аллаһ сизә нә дејир"-дејәрдиләр. Анҹаг Иса Мәсиһ инсанлара мүраҹиәт едәркән: "Мән сизә дејирәм"-дејәрди.

Иса Мәсиһ Өз Сөзләри илә Она пәнаһ кәтирән хәстәләрә шәфа верирди. Ҹүзам хәстәлијинә тутулмуш инсан Онун ајагларына дүшүб дејирдиләр: "Әкәр истәсән мәни тәмиз едә биләрсән." Онун да рәһми кәлди, әлини узадыб она тохунду вә деди: "Истәјирәм, тәмиз ол." Бу сөздән сонра ҹүзам дәрһал ону тәрк етди вә о, тәмиз олду (Марк1:40–42). Ҹинә тутулмуш адамлар Онун јанына кәләндә О, сөзлә ҹин-шејтаны јох едәрди. О, корларын көзләринә әлләрилә тохунмагла шәфа верирди вә онлар көрүрдүләр. О, өлүләри дә дирилдирди. Тәбии ки, Онун ардынча издиһам кедирди. Иса Мәсиһин өјрәтмәјә вә шәфа вермәјә башы елә гарышырды ки, бә'зән јемәк јемәјә белә вахты олмурду. Башгаларына Өз мәһәббәтини көстәрдији һалда, шәхси еһтијаҹларыны унудурду. О һәр бир ишиндә Өзүнү јох, Сәмави Атанын јүксәлдирди вә иззәтләндирирди. О, хәстәләрә шәфа вә әзабкеш инсанлара тәскинлик верәрәк онлары хилас едир вә бүтүн иззәти Аллаһа верирди.

Өз әтрафындакы заваллы вә мөһтаҹ инсанлара бахараг онлара тәсәлливеричи вә мәрһәмәтли чағырышла деди: "Еј бүтүн јорғунлар вә јүкләри ағыр оланлар, Мәним јаныма кәлин вә Мән сизә раһатлыг верәрәм" (Матта 11:28). Она пәнаһ кәтирәнләр һеч бир вахт Ону тәрк етмирдиләр. Бир дәфә Исанын јанына ифлиҹ олмуш бир адам кәтириб гаршысына гојдулар. Бу адамын һәм ҹисмән, һәм дә руһән шәфаја еһтијаҹы олдуғуну көрәрәк она деди: "Оғлум, күнаһларын бағышланды." Фәгәт орада отуран гануншүнаслардан бир нечәси үрәкләриндә дүшүндүләр: "О нә үчүн күфр данышыр. Аллаһдан башга күнаһлары ким бағышлаја биләр?" Иса да руһән онларын белә дүшүндүкләрини дәрк едиб онлара

деди: "Нә үчүн үрәјиниздә белә шејләр дүшүнүрсүнүз? Һансы даһа асандыр? Ифличә: "Күнаһларын бағышланды",-демәкми, јохса "Дур, дөшәјини көтүр вә јери!"-демәкми? Лакин Инсан Оғлунун јер үзүндә күнаһлары бағышламаға сәлаһијјәти олдуғуну биләсиниз дејә..."-ифличә деди: "Сәнә дејрәм: Дур, дөшәјини көтүр вә евинә кет!" О да галхыб Онун дедији кими етди (Марк 2:5–13).

Елә о вахтдан фәрисејләр Иса Мәсиһә мане олмаға башладылар. Онлар Онун адамлар арасында олан шөһрәтинә пахыллыг едир, һәсәд апарырдылар. Онун күнаһкарларла олан әлагәси, онларын әзиз тутдуглары шәнбә күнүндә хәстәләрә шәфа вермәси онларда һиддәт доғурурду. Нәһајәт, онларын нифрәти елә һәддә чатды ки, Ону өлдүрмәк гәрарына кәлдиләр (Марк2:15; 3:6). Иса буну билирди. О, өлүләри дирилдән илаһи гүдрәтиндән истифадә едиб, Өз дүшмәнләрини өлдүрә биләрди. Лакин О буну етмәди. О Өз шакирдләрини дүшмәнләри севмәк вә онлар үчүн дуа етмәк руһунда тәрбијә едирди. Онун Өз дүшмәнләри илә рәфтарынын өзү дә шакирдләри үчүн өрнәк олду.

Һәмин дөврләрдә јәһудиләр азад дејилдиләр. Онлар Рома империјасынын рәһбәрлији алтында идиләр. Јәһудиләр Рома һөкмдарларыны девирмәк арзусунда идиләр. Онлар Исанын беш миндән артыг адамы беш чөрәк вә ики балыгла једириб дојдурдуғуну көрәндә Ону зор күчүнә өзләринә һөкмдар етмәк истәдиләр (Јәһја 6:1–15). Онлар инанырдылар ки, онларын ордусуна О башчылыг едәрсә, онлары һеч ким мәғлуб едә билмәз. Амма Иса јердә һөкмдар олмагдан имтина етди, чүнки Онун Падшаһлығы јердән јох, көјләрдән иди. О, Гүдс падшаһы јох, инсанларын үрәк вә зәкаларынын һөкмдары олмаг истәјирди. Сијаси чеврилишдә Ону васитәјә чевирә билмәјәнләрин чоху Она гаршы үсјана галхыб Онун дүшмәнинә чеврилдиләр. Иса һәмишә онлара хош кәлмәкдән гачарды. О јалныз Аллаһа итаәт едәрди.

Иса Мәсиһин вәфтиз олмасындан ики ил јарым сонра фәрисејләр тәһлүкәли оланда Иса Өз он ики һәварисиндән сорушду: "Сиз Мәни ким һесаб едирсиниз?" Һәвариләр чаваб вердиләр ки, инсанлар Сәни кечмиш бөјүк пејғәмбәрләрдән бири олуб јерә гајытдығыны зәнн едирләр. Сонра Иса деди: "Бәс сиз Мәни ким һесаб едирсиниз?" Петер дәрһал чаваб верди: "Сән јашајан Аллаһын Оғлу Мәсиһсән". Иса чавабы үчүн Петери тә'рифләди вә она деди ки, бу һәгигәти она Аллаһ ачмышдыр. О Өз Мә'бәдини бу һәгигәт үзәриндә гурачаг. О, шакирдләринә билдирди ки, Јерусәлимә (Гүдсә) кетмәлидир, орада фәрисејләр Ону өлүмә мәһкум едиб чармыха чәкәчәкләр вә О, үчүнчү күн дириләчәкдир. Өз мүәллимләрини севән Һәвариләр дәһшәтә кәлдиләр. Петер Исаја деди: "Ја Рәбб, Өзүнә јазығын кәлсин! Бу әсла Сәнин башына кәлмәјәчәк!" Лакин Иса Петери гынајараг деди ки, онун "Мәсиһ өлмәмәлидир" фикри шејтандан кәлир. Чүнки Иса билирди ки, бу, Аллаһын ирадәсидир. О, инсанларын күнаһларынын гурбаны кими чармыхда өлмәлидир. Бундан Ону чәкиндирән һәр кәс шејтанын аләтидир. Сонра Иса Өз шакирдләринә хәбәрдарлыг етди ки, онлар да чармыхларыны көтүрүб Онун ардынча кетмәли, Онун исми наминә өлмәјә һазыр олмалыдырлар (Матта 16:13–26). Һәвариләр Иса Мәсиһдән ешидәндә ки, онлар да Онун наминә фәлакәтә уғрајачаглар, Онунла галмаг онлар үчүн ағыр вә чәтин олмалыды. Лакин онлар Ону тәрк етмәдиләр вә алты ајдан сонра Онунла бирликдә Јерусәлимә кетдиләр. О бурада өлмәлиди.

Фәләстиндә баһар иди. Илин ән бөјүк бајрамы олан Пасха бајрамыны гејд етмәк үчүн Јерусәлимә чохлу јәһуди кәлди.

Исраил халгы Мусанын башчылығы илә Мисир көләлијиндән азад олунмасыны хатырламагла бу бајрамы гејд едирди. Иса вә шакирдләри издиһама гошулуб Јерусәлимә бајрама кетдиләр. Исанын Јердәки һәјатынын сон һәфтәләриндә баш верән һадисәләр бүтүн дөрд Инчилдә гејд олунмушдур. Мән исә бунларын гыса хүласәсини вермәклә кифајәтләнәчәјәм.

Һәфтәнин илк күнү Иса, һәлә 400 ил әввәл пејғәмбәр Зәкәријјәнин дедији кими, ешшәјин үстүндә Јерусәлимә дахил олду: "Сион гызына дејин ки, будур, Һөкмдарын сәнин јанына кәлир; О, мүлајимдир, ешшәјә минмиш, ешшәјин баласы сыпаја минмиш" (Зәк. 9:9). О, Аллаһын мә'бәдинә дахил олуб, бу мүгәддәс јери өз алверләри илә мурдарлајанлары, ибадәтә кәлмиш чибкирләри орадан говду. О, ганунчулары ријакарлыгларына вә күнаһларына көрә чох мәзәммәтләди. О һәм дә өз күнаһларына көрә Аллаһын чәзасы кими, онларын дүшмәнләри тәрәфиндән мә'бәдин дағыдылмасы хәбәрини верди. О, инсанлары хәбәрдар етди ки, кәлиб онлары јолдан чыхармаға чалышачаг

јаланчы пејғәмбәрләрә алданмасынлар. Иса деди ки, О, көјләрдән бөјүк гүдрәтлә гајыдачаг вә халглары мүһакимә едәчәк, бә'зиләрини Аллаһын Падшаһлығына апарачаг, дикәрләрини исә әбәди чәзаја мәһкум едәчәк.

Мәсиһчиләрин мүгәддәс сајдыглары һәмин һәфтәнин чүмә ахшамы Иса Өз һәвариләри илә хүсуси Пасха јемәји кечирди. Бу заман О, бир көмбә чөрәк көтүрүб, Аллаһа шүкр етд вә ону һәвариләр арасында бөлүб деди: "Көтүрүн, бу, сизин үчүн гырылан Мәним бәдәнимдир; буну Мәни анмаг үчүн един." Шамдан сонра исә јәһудиләрин һәмишә Пасха сүфрәсиндә ичдикләри шәраб долу касаны көтүрүб деди: "Бу каса Мәним Ганымдакы Әһди-Чәдиддир; буну, ичдијиниз һәр заман, Мәни анмаг үчүн един" (1 кор. 11:23–25). Беләликлә, Иса Өз шакирдләринә билдирди ки, Онун өлүмү илә Әһди-Чәдид јарадылыр. Кедишиндән габаг Иса онлара деди ки, Онун ады илә онлары тә'гиб едәчәкләр. О вә'д етди ки, Көјләрә галдырыландан сонра онлара рәһбәрлик вә көмәк үчүн Мүгәддәс Руһу көндәрәчәкдир.

Сонра, кечәјарысы О Өз шакирдләрини шәһәр кәнарындакы бағa апарды вә әзаб чәкмәздән габаг дуа етмәјә башлады. О Өз Атасына белә сөзләрлә дуа етди: "Мәним ирадәм дејил, гој Сәнинки олсун." О һәлә дуа едәркән бағда силаһлы дәстә

көрүндү. Дәстәјә оникиләрдән бири — Јәһуда Искарјот башчылыг едирди. Јәһуда Исаја јахынлашыб ону өпдү ки, онунла кәләнләр гаранлыгда сәһв етмәсин вә лазым олан адамы тутсунлар. Иса Јәһуданы вә онун дәстәсини гылынчла нечә дә асанлыгла мәһв едәрди. Бунун әвәзиндә исә О Өзү онлара тәслим олду. Мүәллимини мүдафиә етмәк үчүн Петер гылынчыны чыхаранда, Иса буну она гадаған етди. О, Петерин јараладығы бир нәфәр дүшмәнә тохунуб ону сағалтды (Лука 22:39–51). Дүшмәнләр Исаны баш каһинләрин топлашдығы вә гануншүнасларын әбәс јерә вә уғурсузлугла Онун өлүмү үчүн јалан шаһидликләр тапмаға чалышдыглары јерә кәтирдиләр. Нәһајәт, баш каһин Ондан сорушду: "Аллаһ-Тааланын Оғлу Мәсиһ Сәнсәнми?" Иса чаваб верди: "Мәнәм..." (Марк14:61,62). Онларын исә һөкмү дәјишмәз иди: О, күнаһкардыр вә өлүмә мәһкумдур.

Јәһуди рәһбәрләринин Рома һөкмдарынын разылығы олмадан өлүм һөкмү вермәјә ихтијарлары олмадығындан, онлар Исаны чүмә күнү сәһәр еркән Пилатын јанына апардылар. Пилата дедиләр ки, Иса Романын дүшмәни олмуш вә Өзүнү Падшаһ етмәк истәмишдир. Исаны сорғу-суал едәндә Пилата ајдын олду ки, бу иттиһамлар јаландыр вә Ону азад етмәк истәди. Лакин јәһуди диндарлары күтләни Онун өлүмүнү тәләб етмәјә сәсләдиләр. Үсјандан горхан Пилат онлара тәрәф олду вә Исанын чармыха чәкилмәси үчүн әмр верди. Бундан сонра Рома һәрбчиләри Исаны Јерусәлимдән чыхарыб чармыха чәкдиләр. Иса исә Ону өлдүрәнләр үчүн дуа едәрәк дејирди: "Ата! Онлары бағышла, чүнки онлар нә етдикләрини билмирләр" (Лука 23:34). Бу, нечә дә һејрәтамиз севки иди! Әлләрини вә ајагларыны чармыха мисмарлајан адамларын бағышланмасы үчүн дуа етмәк!

Ону чармых әзабларындан гуртармағы вә Ону Көјләрә апармағы Иса Өз Атасындан хаһиш едә биләрди. Лакин буну етмәди. О билирди ки, Онун әзаб чәкиб, күнаһкарларын гурбаны кими өлмәси Аллаһын ирадәсидир. Она көрә дә О Өз Атасына итаәт едир вә тәхминән алты саат әрзиндә чармыхда әзаб чәкмәјә давам едирди. Күнортадан сонра саат үчдә О деди: "Ата! Өз руһуму Сәнин әлләринә верирәм" (Лука 23:46). О буну дејиб өлдү. Әскәрләрдән бири низәни Онун габырғасына санчды, бөјүк забит исә Исанын өлүмүнү Пилата чатдырды. Исаја итаәт едән Јусиф адлы бир мө'тәбәр јәһуди Пилатын јанына кедиб ондан Исанын чәсәдини истәди. О, Исанын чәсәдини чармыхдан ендириб кәтана бүкдү вә гајада овулмуш, һәлә индијәдәк һеч кимин көмүлмәдији бир гәбирә гојду вә гәбирин киришинә ири бир даш јуварлајыб кетди. Пилат гәбирин кешијини чәкмәји әмр етди. Әскәрләр гәбрин гаршысында кешикчи дәстәси гојараг, гәбир дашына мөһүр басдылар. Беләчә, гәбри тәһлүкәсиз һала кәтирдиләр.

Иса һәлә әввәлләрдә бир нечә дәфә Өз һәвариләринә демишди ки, Ону чармыха чәкәчәкләр вә О, үчүнчү күн дириләчәкдир. Һәвариләр бу мүәммалы сөзү баша дүшмүрдүләр. Өләндән вә дәфн олунандан сонра исә онлар Ону јенидән јердә көрәчәкләринә үмид едирмишләр. Лакин һәфтәнин илк күнү (базар күнү) сәһәр Онун шакирдләри гәбрә јахынлашанда ону ачылмыш һалда көрдүләр. Онлар гәбирдә јалныз бош кәтаны көрдүләр. Гәбир бош иди — чәсәд јох иди! Тезликлә Иса бә'зи шакирдләринә көрүндү вә онлар Ону таныдылар. Һәмин кечә гапыларын бағлы олмасына бахмајараг, О, шакирдләринин топлашдығы отаға кирмиш вә онларла данышмыш, онлары өлүләрдән дирилмәсинә инандырмышдыр.

Сонракы 40 күн әрзиндә О, мүхтәлиф јерләрдә дәфәләрлә шакирдләринә көрүнүб вә онлара нә үчүн әзаб чәкмәли вә өлмәли олдуғуну изаһ етмишдир. О, һәмчинин онлара көстәриш верди ки, гој онлар бүтүн дүнјанын адамларына баш чәкиб билдирсинләр ки, Она Өз Хиласкарлары кими итаәт етдикләринә көрә Рәббим Аллаһ бүтүн күнаһларындан кечди. О Өз ардычылларына әмр етди ки, Исанын тапшырыгларына әмәл етмәји онлара өјрәдән Мүгәддәс Руһун онлара вериләчәји күнә гәдәр Јерусәлимдә галсынлар.

Нәһајәт, дүнјанын сонуна гәдәр онларла олачағыны вә'д етдикдән сонра, О онларын көзү габағында көјә галхды. О Өз јеринә һеч кими тә'јин етмәди вә Онун вариси олачаг пејғәмбәрин кәләчәјини хәбәр вермәди. Севимли мүәллимләри көздән итәндә онлар ағламадылар. Чүнки онлар билирдиләр ки, О һәмишә руһән онларладыр вә Өзүнүн дедији кими, бир дәфә јенидән гајыдачаг. Онлар ибадәт вахтыны шәнликлә кечирдиләр, чүнки онлар Исанын вә'д едиб көндәрәчәји Мүгәддәс Руһун енмәсини көзләјирдиләр. Көјләрә галхмасындан он күн сонра јәһуди бајрамы Пентикост вахты Онун 120 шакирди бир јердә топлашыб дуа едәркән, мө'чүзә баш верди. Сәс ешидилди, санки күләјин сәси иди. Лакин бу күләк дејилди. Онлары санки алов дилләри бүрүмүшдү, бу алов дилләри онларын һәр биринә

көрүнүб, парчаланараг онларын үзәринә гонду. Сонра шакирдләр билмәдикләри мүхтәлиф намә'лум дилләрдә данышмаға башладылар. Мүхтәлиф өлкәләрдән кәлмиш инсан ахыны шакирдләрин әтрафына јығышыб өз ана дилләриндә Аллаһ Кәламыны ешидирдиләр. Һамыны һејрәт бүрүмүшдү. Һәтта, бә'зиләри елә билирдиләр ки, онлар чох ширин шәраб ичиб сәрхош олмушлар.

Һәвари Петер ајаға галхыб издиһама мүрачиәтлә деди ки, Иса Мәсиһин вә'д етдији Мүгәддәс Руһ үстүмүзә енди. Петер Руһун гүввәси илә сәсини јүксәлдиб онлара изаһ етди ки, нечә Иса Мәсиһ күнаһкарлара көрә өлмәли вә нечә Аллаһ тәрәфиндән үчүнчү күндә өлүләрдән дирилмәли иди. О деди ки, өзү вә башга һәвариләр Онун дирилмәсинин шаһиди олмушлар. О, һамыны инандырды ки, инсанлар күнаһларынын бағышланмасы үчүн төвбә етмәли, Иса Мәсиһә итаәт көстәрмәлидирләр. Мүгәддәс Руһ Петердән истифадә етди вә онун мүрачиәти ешидәнләрин үрәкләриндән хәбәр верди. Елә һәмин күн 3000 јәһуди иман едиб, Иса Мәсиһин исми илә вәфтиз олдулар.

Бундан сонра һәвариләр вә Исанын дикәр ардычыллары Јерусәлимдә вә башга шәһәрләрдә ничатын хош мүждәсини јајмагда давам едирдиләр вә кетдикчә даһа чох адам иман едиб, онлара гошулурду. Сонралар јәһуди башчылары, Исанын әввәлчәдән сөјләдији кими, итаәт едәнләри тә'гиб едир, бә'зиләрини дә өлдүрүрдүләр. Исанын ардычылларынын чоху Фәләстиндән гачыб чанларыны гуртардылар. Онлар һараја кедирдиләрсә, орада Исанын хош мүждәсини јајырдылар вә е'тигад едән јәһудиләрин сајы кет-кедә чохалырды. Даһа сонра Аллаһ Петери бир орду забитинин евинә көндәрмишдир ки, о, забитә вә онун аиләсинә ничат һаггында данышсын. Онлар һамылыгла иман едиб вәфтиз олдулар вә Мүгәддәс Руһ алдылар. Ајдын олду ки, Аллаһ һәм јәһуди, һәм дә јәһуди олмајан бүтүн инсанлары хилас етмәк истәјир.

Јәһуди рәһбәрләриндән Шаул адлы бириси Исанын шакирдләрини чох тә'гиб едир, онлары зиндана салдырыр вә өлдүртдүрүрдү. О, иман кәтирәнләри һәбс етдирмәк мәгсәдилә Дәмәшгә кедәркән Иса Мәсиһ онун гаршысында зуһур едиб деди: “Шаул, Шаул! Нә үчүн Мәни тә'гиб едирсән?” (Һиш. 9:4). Дири Мәсиһлә көрүшүнүн нәтичәсиндә Шаул иман етди вә Мәсиһ ону һәвариләриндән бири тә'јин етди. Сонралар о, Павел кими танынды, јунан вә ромалылара һамыдан чох Мәсиһ һаггында хош мүждә јајды. О, еләчә дә Әһди-Чәдидин он дөрд мәктубуну јазмышдыр.

Мәсиһин чармыха чәкилмәси вә дирилмәсиндән сонра мәсиһчилијин јајылдығы јерләри Әһди-Ҹәдиддә охудугда ајдын көрүнүр ки, Мәсиһин иши һеч дә онун Көјә галхмасы илә битмәмишдир. Петер, Павел вә дикәр итаәткарлар нә етмишдиләрсә, әслиндә о ишләри онларын васитәсилә Мәсиһ көрмүшдүр. Бә'зән сәһв олараг дејилдији кими, Мәсиһин Өз дирилмәсиндән сонра Өзүнә Хәләф тә'јин етмәси лазым олмамышдыр. О һәмишә Өз ардычыллары илә олурду. Јашајан вә Она итаәт едәнләрә һәмишә көмәк едән белә мәһәббәтли вә гүдрәтли Хиласкара малик олмаг нечә дә е'чазкардыр!

Иса Мәсиһин өлүмүндән сонра биринчи јүзиллијин илк илләриндә мәсиһчилик һејрәтамиз дәрәҹәдә јајылды. Башга өлкәләрдә олдуғу кими, Рома империјасынын һәр јериндә јәһудиләрин вә бүтпәрәстләрин әксәријјәти Мәсиһә итаәт етдиләр вә беләликлә дә, Аллаһын өвладлары олдулар.

7. ИСА МӘСИҺ КИМДИР?

Әзиз достум! Әминәм ки, инди сән мәнә чохларыны марагландыран бир суал верәҹәксән. Сәнә индичә тарихиндән данышдығым О бөјүк Адам кимдир? Бу ән әһәмијјәтли суалдыр. Бу суала ҹаваб верән чох ҹилдләр јазылмышдыр. Бу барәдә гыса данышмаг чәтин дә олса, Иса Мәсиһин кимлији һаггында мүәјјән сөз демәјә чалышаҹағам. Инди бу барәдә јазанда, јеканә е'тибарлы мәнбәјә — Аллаһ Кәламына әсасланаҹағам.

Инҹилләрин дөрдүндә дә Иса Мәсиһин һәјатынын тәсвириндән көрүнүр ки, О, һәгигәтән инсан олмушдур. Онун бәшәри атасы олмаса да, О Өз анасы Мәрјәмдән вә Исраилин һөкмдары Давуд пејғәмбәрин нәслиндән иди. О һәм физики, һәм дә руһән дикәр оғланлар кими бөјүмүшдүр. О, дүлкәрлик ишиндә атасына көмәк едирди, јорулурду вә дүнјада инсанларын өмүрләри боју кечиртдикләри севинҹ, ағры вә кәдәр Она танышды. Она көрә дә О бизим бүтүн инсани һисс вә һәјәҹанларымызы дујур вә онлара шәрик олур (Ибр. 2:18; 4:15).

Һәгиги инсан олмасына бахмајараг, Иса бә'зи ҹәһәтләринә көрә дикәрләриндән тамамилә фәргләнирди. Индичә дедијим кими, бүтүн инсанлар, һәтта пејғәмбәрләр дә бә'зән Аллаһа итаәт етмәмишләр, даһа доғрусу, онлар да күнаһкар олмушлар. Иса исә бүтүн өмрү боју Аллаһын мүгәддәс ирадәсинә зидд һеч нә етмәмиш, һеч нә демәмиш, һеч нә фикирләшмәмишдир. О күнаһсыз иди (1 Петер 2:22; 1 Јәһја 3:5). Јалныз О, күнаһ ишләтмәмишдир. Онун истәк вә тәләби Аллаһын ирадәси илә үст-үстә дүшүрдү. О, Јер үзүндә нә вахтса јашамыш јеканә камил Инсандыр.

Мәсиһин әмәлләрини көрәнләр Онун күҹүнә һејран галырдылар. Бир дәфә О, анадангәлмә корун көзләрини ачды.

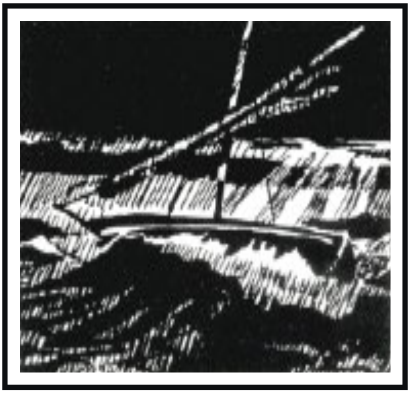

Башга бир вахтда О, шакирдләри илә кичик бир гајыгда Галилеја дәнизинин тән ортасында оларкән онларын гајығыны батырмаг тәһлүкәси гаршысында гојан туфан гопду. Бу заман О, күләјә вә далғаја әмр етди вә дәниз сакитләшди. Артыг дөрд күн әввәл өлмүш Лазар адлы бирисини гәбирдән сәсләјәндә һәмин өлү дирилди, галхды вә кетди. Бүтүн бунлардан ән һејрәтлиси о иди ки, О Өз өлүмүндән үч күн сонра дириләҹәјини вә шакирдләри илә көрүшәҹәјини әввәлҹәдән онлара сөјләмишдир. Белә дә олду. Буну даһа ким едә биләрди? Инсанлардан ким өлүмдән дирилиб? Һеч ким! Бурадан көрүнүр ки, һәгиги инсан олмуш Иса дикәр бөјүк адамлардан даһа бөјүк иди. Бәс онда О Кимдир ахы?

Әввәлҹәдән көстәрдијимиз кими, Иса Өзүнә Аллаһын Оғлу дејирди. Тәкҹә синедрион гаршысында мүһакимә олунанда јох, бу мәһкәмәдән чох-чох әввәл О белә бир јүксәк бәјанат вермишдир. О, һәмишә Аллаһа Өз Атасы кими истинад едирди. Бир дәфә О деди: "Мән вә Ата бирик" (Јәһја 10:30). Күфр данышдығы үчүн дүшмәнләри Ону даша басмаг истәдиләр. Анҹаг биз билирик ки, Исанын дилиндә јалан вә һијлә тапылмады. Онун дедикләринин һамысы доғру иди. Биз унутмамалыјыг ки, әкәр кимсә Исанын Аллаһын Оғлу олмадығыны сөјләрсә, о, Исаны јаланчы етмиш олур. Әкәр О, јаланчыдырса, онда Она бир кимсә инанмајаҹаг. Лакин Иса Өзүнү Аллаһын Оғлу е'лан етмәклә, әслиндә, Аллаһын Она дедијини тәкрарламышдыр. Иса вәфтиз олуб судан чыханда көјләрдән бир сәс кәлди: "Сән Мәним севимли Оғлумсан!" (Марк1:11). Һәвариләр тәрәфиндән Иса һаггында бүтүн китабларда дәфәләрлә бәјан едилир ки, Иса Аллаһын Оғлудур вә бүтүн дүнја мәсиһчиләри дә бунун доғрулуғуна инанырлар. Инҹилдә Иса Аллаһын Кәламы адландырылыр. Һалбуки, Аллаһ Оғлу Онун Аллаһа јахынлығыны вә Онун әсил Атасы Аллаһла ејнилијини ифадә едир. "Аллаһ Кәламы" ады бизә дејир ки, Аллаһ инсанларла Иса Мәсиһ васитәсилә данышыр. Она көрә дә јазылмышдыр: "Башланғычда Кәлам вар иди; Кәлам Аллаһ нәздиндә иди; Кәлам Аллаһ иди. О, башланғычдан Аллаһ нәздиндә иди. Һәр шеј Онун васитәсилә јаранды вә олмуш олан шејләрдән һеч бири Онсуз олмады. Онда иди һәјат, һәјат да инсанларын нуру иди. Кәлам бәшәр олуб лүтф вә һәгигәтлә долу олараг арамызда сакин олду, биз дә Онун иззәтини, Атанын Ваһид Оғлунун иззәтини көрдүк" (Јәһја 1:4; 14).

Бу о демәкдир ки, пејғәмбәрләр васитәсилә Өзүнү ачан Аллаһ, нәһајәт ки, Өзүнү камил бир Инсанда көстәрди. Бу адам пејғәмбәрдән бир гәдәр бөјүк олуб, доғрудан да Аллаһла бирдир. Инҹилдә верилмиш бу ајә бизә дејир ки, бу Инсан Аллаһын Кәламы вә һәгигәтән дә Аллаһла бирдир вә һәр шеј Ондан јаранды. Аллаһын Сөзү гыса вахтда гыз Мәрјамын бәтниндә инсан көркәми алды вә Иса Мәсиһ олду. Беләликлә, көрүрүк ки, О ики тәбиәтә — илаһи вә инсани тәбиәтә малик иди. Иса Мәсиһ-Инсан вә Аллаһдыр.

Исаја иман едән илк јәһуди һәвариләри һесаб едирдиләр ки, Аллаһ тәкдир. Белә ки, онлар Аллаһын бир олдуғуна инанырдылар. Лакин Иса илә ики илдән артыг бир мүддәтдә бир јердә оландан сонра белә фикрә кәлмишләр ки, онларын Мүәллими Аллаһла бир олмушдур. Петер деди: "Сән, јашајан Аллаһын Оғлу Мәсиһсән" (Матта 16:16). Тома да Мәсиһин өлүләрдән дирилмәсиндән сонра гышгырды: "Рәббим вә Аллаһым!" (Јәһја 20:8). Һәр ики вәзијјәтдә Иса һәвариләрин Она инанмаларына көрә онлары тә'рифләмишди, Томаја исә деди: "Мәни көрдүјүн үчүн иман етдин, көрмәдән иман едәнләр бәхтијардырлар" (Јәһја 20:24–29). Әкәр биз Онун Аллаһын Оғлу олмасына инанырыгса, бу бәхтијарлыг бу күн бизимдир.

Инди мән билирәм ки, сән нә сорушмаг истәјирсән: "Әкәр Аллаһ бирдирсә, Иса Мәсиһин Аллаһын Оғлу олмасы вә онунла бир олмасы нечә мүмкүн ола биләр?" Бу, доғрудан да ағлымызын јол тапа билмәдији сиррдир, буна көрә дә бизим үчүн анлашылмаздыр. Ахы Аллаһын характери вә тәбиәтини Аллаһын Өзүндән башга ким биләр?! Лакин биз јадда сахламалыјыг ки, Аллаһ гадирдир вә Онун үчүн мүмкүн олмајан һеч нә јохдур, бу исә Онун ирадәсинә зидд дејилдир. Һалбуки, биз дүнјада Аллаһын јаратдығы тәбиәти көрүрүк. Бу тәбиәт, тамамланмыш олмаса да, бу бөјүк керчәклији әкс етдирир. Көјдә күнәшә бах, о нечә дә нәһәнкдир, һәрарәтлидир; әкәр о јерә јахынлашсајды, биз һамымыз мәһв олардыг. Күнәш өз нуруну көндәрир вә онунла бизим дүнјаны ишыгландырыр вә исидир. Бөјүк Аллаһ да беләҹә Өз Нуруну — Онунла олан Нуруну дүнјамыза көндәрир ки, бизә һәјат версин. Аллаһ бу нуру Өз Кәламы вә Өз Оғлу адландырыр. Иса Мәсиһ белә Нур олду вә Өзү һаггында деди: "Мән дүнјанын Нурујам, Мәним ардымҹа кәлән гаранлыгда јеримәз вә онда һәјат

нуру олар" (Јәһја 8:12). Күнәш нуруну көрәндә күнәши андығымыз кими, Иса Мәсиһә баханда да биз Аллаһы көрүрүк. Иса бир дәфә деди: "Мәни көрән Атаны көрмүш олур" (Јәһја 14:9). Она көрә дә биз мәсиһчиләр инанырыг ки, Оғлу Иса Мәсиһдә Аллаһ Өзү бизә кәлмишдир.

Достум! Гадир Аллаһын белә јолла јер үзүндә күнаһкар адамлары хилас етмәк үчүн кәлмәли олмасы сәнә тәәччүблү кәлмирми? Фәгәт јадда сахла ки, Аллаһ бөјүк олмушдур. О һәмишә мәһәббәтли олмушдур. Бизим дүнјамыза Мәсиһдә кәлиши илә О, Өз Илаһи мәһәббәтини бизә тамамилә ачды. Јә'гин ки, сән хејирхаһ падшаһ һаггында ешитмисән. О өз падшаһлығынын адамларыны елә севирди ки, тез-тез падшаһ либасыны јохсул либасы илә дәјишиб, евләри кәзәрмиш, һамы илә сөһбәт едиб, онлара көмәк едәрмиш. Бәлкә дә мүгајисә уғурсуздур. Лакин Ата илә бир олан Аллаһын Оғлу Өз сәмави шөһрәтиндән әл чәкәрәк јерә енди вә инсан кими јохсуллугда јашады ки, инсанлара Аллаһын мәһәббәтини изһар етсин вә онлары Аллаһа чатдырсын. Нечә дә һејрәтамиз мәһәббәт олмушдур!

8. МӘСИҺ ЈЕРӘ НӘ ҮЧҮН КӘЛМИШДИР?

Дедијимиз кими, Иса Мәсиһ јерә она көрә кәлмишдир ки, Аллаһы инсанлара көстәрсин вә инсанлары Аллаһа јахынлашдырсын, јердә Аллаһын Падшаһлығыны гурсун. Икинчи бөлмәдә мән изаһ етмишдим ки, нечә инсан Аллаһа гаршы галхмыш, мүгәддәс Аллаһдан күнаһ сәдди илә ајрылмыш вә беләликлә, Аллаһа итаәт етмәк вә Онун јахынлығында јашамаг игтидарында олмамышдыр. Она көрә дә Аллаһ бу күнаһ сәддини дағытмаг, инсанларын хәбис үрәкләрини дәјишмәк гәрарына кәлди ки, онлар Аллаһы севмәк вә она итаәт етмәк истәсинләр. Аллаһ буну нечә етди? Инди мән мәсиһчилијин әсас нәзәријјәләриндән бирини изаһ етмәјә чалышачағам.

Мүгәддәс Аллаһ Адәм вә Һәввaја билдирмишдир ки, әкәр онлар итаәт етмәсәләр, өләчәкләр. Әҹдадларымыз Идрак ағачынын мејвәсини јемәмәк барәдә Аллаһын әмрини поздугларына көрә чәза олараг өлүмү газандылар. Лакин О онлара вә онларын нәсилләринә ничат үчүн үмид верди. Шејтан онлары алдатмаг үчүн онлара илан гијафәсиндә јахынлашмышды. Буна көрә дә Аллаһ онлара билдирди ки, онларын нәслиндән бири (шејтаны) иланы башындан вурачаг, илан исә ону ајағындан чалачаг (Јарадылыш 3:15). Бунунла да Аллаһ гадындан доғулачаг Хиласкары нәзәрдә тутурду. О, шејтаны вурачаг вә Өзү дә шејтан тәрәфиндән јараланачагдыр.

Бу вә'ддән сонра чох минилликләр кечди. Аллаһ Өз пејғәмбәри Јәшаја васитәсилә даһа ајдын вә даһа там вә'д верди. Мәсиһин доғулмасындан бир нечә јүз ил әввәл јаздығы Өз китабында Онун кәлишини хәбәр верди. О, күнаһкарларын әвәзинә әзаб чәкәчәк вә өләчәк ки, онлар бағышлансынлар вә јашасынлар. Јәшаја јазырды: "О бизим күнаһларымыз үчүн јараланды вә бизим ганунсузлуғумуздан әзаб чәкди; Онун јаралары илә биз шәфа тапдыг. Һамымыз јолуну азмыш гојунлар кими идик... вә Рәбб бизим күнаһларымызы Онун үзәринә гојду... Чохларынын күнаһыны Өзүндә дашыды вә чинајәткарлар үчүн вәсатәт олду"

(Јәшаја 53). Демәк, Аллаһын вә’д етдији Хиласкар инсанларын күнаһларынын гурбаны кими өләҹәк.

Јухарыда изаһ етдијим кими, бу, мәһз Мәсиһин етдији кими олмушдур. Вәфтизчи Јәһја деди: “Будур, дүнјанын күнаһыны арадан галдыран Аллаһ Гузусу!” (Јәһја 1:29). Мәсиһ Өз өлүмү гаршысында деди: “Мәним ганым, күнаһларын бағышланмасы үчүн бир чохлары уғрунда төкүлән Әһди-Ҹәдидин ганыдыр” (Матта 26:28). Сонра О көнүллү олараг чармыха чәкилмәјә кетди. О, инсанлара Аллаһын севкисини ачдығы кими, һәјатыны күнаһкарларын ниҹатына гурбан вермәклә Өзүнүн шәхси илаһи мәһәббәтини дә бәјан етди. Павел дејир: “...биз һәлә күнаһкар икән Мәсиһ бизим уғрумузда өлдү”. Мәсиһ исә деди: “Зира, Аллаһ дүнјаны елә севди ки, ваһид Оғлуну Она верди; буну она көрә етди ки, Она иман едәнләрин һеч бири һәлак олмасын, һамысынын әбәди һәјаты олсун” (Јәһја 3:16).

Аллаһ әдаләтли олдуғу үчүн күнаһларынын әвәзи өдәнмәјән күнаһкарлары бағышламыр. Бир кимсә, һәтта, пејғәмбәр олса belә, бүтүн бәшәријјәтин күнаһы үчүн гурбан ола билмәди. Она көрә Аллаһ Өз бөјүк мәрһәмәт вә мәһәббәти илә Мәсиһдә кәлди ки, күнаһларымызы Өз үзәринә көтүрсүн. Онунла бир олан Оғлунун өлүмү илә Она иман кәтирәнләрин һамысынын күнаһларынын дәјәрини өдәди. Нәтиҹәдә, артыг күнаһлара көрә башга гурбан лазым дејилди. Беләликлә, Иса Мәсиһ чармыхда Өз көнүллү өлүмү илә инсанла Аллаһ арасындакы сәдди јох етмиш вә бағышланмыш күнаһкарларын Мүгәддәс Аллаһа јахынлашмасыны мүмкүн етмишдир. Иса инсанлара Аллаһ һаггында нәинки нә вахтса кимсәнин дедијиндән даһа чох демиш, һәмчинин, Өз мүгәддәс һәјаты вә мәһәббәти илә Аллаһы көстәрмиш вә ачмышдыр. Бир дәфә бир иманлы мәнә деди: “Мән мәсиһчи олмамыша гәдәр елә һесаб едирдим ки, Аллаһы танырам, лакин мән Она бәләд дејилмишәм. Мән Аллаһы, сөзүн әсил мә’насында, Ону Иса Мәсиһдә көрдүкдә дәрк етдим”. Аллаһы ахтаран һәр кәс Ону Мәсиһдә тапар.

Иса ады “Иегово” ибрани сөзүндән әмәлә кәлиб, “Хилас” демәкдир. Мүгәддәс Китабда растлашдығымыз Аллаһын һәр бир адынын хүсуси мә’насы вардыр.

“Христос” сөзү јунан сөзүндән әмәлә кәлиб, “Мәсһ олунмуш” демәкдир.

Јәһудиләр бу ады кәлишини әввәлҹәдән пејғәмбәрләрин хәбәр вердији Падшаһ барәдә ишләдирләр.

Еммануел адынын мә’насы:
“Аллаһ бизимләдир”
“Аллаһын Оғлу”
“Аллаһ Кәламы”
“Инсан Оғлу”
“Аллаһын Гузусу”
“Дүнјанын Хиласкары”
“Падшаһлар Падшаһы”
“Рәбб”
“Јахшы Чобан”
“Јол”
“Һәгигәт”
“Һәјат”
“Һәјат Чөрәји”
“Әсил Мејнә”
“Сонунҹу Адәм”
“Һаким”
“Дирилмә”
“Шөһрәт Танрысы” демәкдир.

9. ХИЛАС ОЛМАГ ҮЧҮН НӘ ЕТМӘК ЛАЗЫМДЫР?

Инди исә биз сәнин вә мәним үчүн вә еләчә дә, дүнјада һамы үчүн әһәмијјәт кәсб едән бир мәсәләјә чатдыг. Күнаһкар олдуғумузу билдијимизә көрә Аллаһа јалвармалыјыг ки, Онун бизи гәбул етмәси вә бағышламасы үчүн, О Өз ирадәсини бизә билдирсин. Билдијин кими, бә'зи адамлар һесаб едирләр ки, әкәр онлар мүәјјән иргә мәнсуб олуб, һәр һансы динин тәрәфдарыдырларса, онда Аллаһ онлары гәбул едәр. Дикәрләри инанырлар ки, хејирхаһ ишләр көрмәклә күнаһларындан јаха гуртара биләрләр. Беләликлә дә шәхси ничатларыны газанмыш оларлар. Башгалары исә әминдирләр ки, һәр һансы пејғәмбәр вә ја мүгәддәс инсан онларын јеринә ибадәт едиб, онларын бағышланмасыны Аллаһдан истәјәчәкләр. Лакин Мүгәддәс Китаб өјрәдир ки, бу јоллардан һеч бири әбәди ничат үчүн тә'минат верә билмәз. Елә бир јахшы адам јохдур ки, Аллаһ ону гәбул едә билсин.

Демәли, биз күнаһкарлар үчүн һеч бир үмид јери јохдур? Аллаһа шүкүр ки, үмид вар. Нәји ки, биз өзүмүз үчүн едә билмәрик, нәји ки, пејғәмбәр бизим үчүн едә билмир, ону Аллаһ Өз севкиси илә етмишдир. Мүгәддәс Китабда дејилир: "О Өзү күнаһларымыз вә јалныз бизим күнаһларымыз үчүн дејил, бүтүн дүнјанын күнаһлары үчүн әвф тә'мин едән гурбандыр. ...Онун Оғлу Исанын ганы бизи һәр күнаһдан тәмизләјир... Әкәр биз күнаһларымызы е'тираф едириксә, О, күнаһларымызы бизә бағышламаг вә вә бизи һәр чүр һагсызлыгдан тәмизләмәк үчүн садиг вә адилдир" (1Јәһја 2:2; 1:7–9).

Беләликлә, көрүрүк ки, биз күнаһкарларын Она пәнаһ кәтирмәси вә Онун тәрәфиндән гәбул едилмәси үчүн Аллаһын ачдығы јол — күнаһлар үчүн гурбан вердији Исаја инам јолудур. Башга јол јохдур. Белә ки, Иса демишдир: "Јол вә Һәјат вә Һәгигәт Мәнәм; Мәним васитәчилијим олмаса, Атанын јанына һеч ким кәлә билмәз" (Јәһја 14:6). Аллаһ дүнјанын бүтүн адамларыны хилас етмәк үчүн Өз Оғлуну көндәрди. Иса һамыны јанына дә'вәт етди. О деди ки, Онун јанына кәләни О һеч вахт рәдд етмәз. Бу о демәкдир ки, күнаһа нифрәт едән вә үрәкдән пешиманчылыг чәкән вә Аллаһ Оғлу Мәсиһә инанан һәр бир адам, әлбәттә, бағышланачаг. Истәр гоча, истәрсә дә кәнч, истәр јохсул, истәрсә дә варлы, истәр охумуш, истәрсә дә охумамыш, јахшы вә ја пис — һамы кәлә биләр. Лакин баша дүшмәлијик ки, Мәсиһә инам, садәчә олараг, Исаны Аллаһ Оғлу кими әгли чәһәтдән гәбул етмәк дејилдир. Исаја инам өзүнү бүтүнлүклә Она вермәкдир. Хәстә адамын ону сағалдачағына инаныб өзүнү тәчрүбәли тәбибә е'ибар етдији кими.

Биз севинирик ки, Мәсиһ сағдыр вә О, гәдим гејғәмбәрләр вә Муса кими дәфн олунмады. О, инсан кими јашајаркән, Она иман кәтирән хәстәләри нечә сағалдырдыса, бу күн дә О бизә бу јолла шәфа верә биләр. Күнәш Нуру кими Иса һәм Јердә, һәм дә Өз Атасы илә көјләрдә бизимләдир. О һәмишә Аллаһын јанындадыр вә орада Она инананларын һамысы үчүн дуа едир. Мүгәддәс Китаб дејир: "Буна көрә О Өз васитәсилә Аллаһа јахынлашанлары тамамилә хилас етмәјә гадирдир, чүнки онлар үчүн вәсатәт етмәк мәгсәдилә даим јашамагдадыр" (Ибр. 7:25). Бизим уғрумузда Онун чармыхдакы өлүмү вә даими дуалары, инананларын тәкчә чәһәннәмдән гуртулушу үчүн дејил, онлары Аллаһа јахынлашдырмаг, бу мүртәд дүнјада јашадыглары мүддәтдә онлары сафлашдырмаг вә әзиз тутмаг үчүн сәмәрәлидир. Әзиз достум! Мән дуа едирәм ки, сән вә Аллаһы ахтаран һәр кәс Онун хиласыны гәбул етмәји арзулајасыныз. Һеч кәс бу хиласы ала билмәз, лакин әкәр биз Ону өз үрәјимизә гәбул едириксә, Аллаһ Өз мәрһәмәтинә көрә бизи хилас едир.

10. МҮГӘДДӘС РУҺ КИМДИР?

Јә'гин хатырлајырсыныз ки, Исанын Јәһја тәрәфиндән вәфтиз олмасындан данышанда мән ону јада салмышдым. О вахт Мүгәддәс Руһ көјәрчин шәклиндә Исанын үстүнә енмишди. Һәмчинин, Өз өлүмү әрәфәсиндә шакирдләринә

вә'д етди ки, Онун "Тәсәлливеричи" адландырдығы Руһу онлара көндәрәчәк. Онун көјә галхмасындан сонра О Өз һәвариләринә вә шакирдләринә хидмәт үчүн күч верәчәк вә рәһбәрлик едәчәкдир. Рәббин көјә галхмасындан он күн сонра Мүгәддәс Руһ көјдән енмиш вә отагда топлашыб дуа едән 120 нәфәрин үзәринә төкүлмүшдүр. Ондан сонра онлар Мәсиһ һаггында Мүждәни инсанлара чатдырмаг игтидарында олдулар вә јүзләрлә адам Иса Мәсиһә иман етди. Бу Мүгәддәс Руһ кимдир? Бә'зиләри елә күман едирләр ки, Мүгәддәс Руһ ја Чәбрајыл мәләкдир, ја да һансыса пејғәмбәрдир. Башгалары күман едирләр ки, Руһ, садәчә олараг Мүгәддәс илһам олмушдур. Лакин Мүгәддәс Китабдан көрүрүк ки, Мүгәддәс Руһ илаһи хилгәт дејил, Аллаһын Руһудур вә Аллаһла бирдир. Бу, Руһун нә етдијинә диггәт јетирәндә ајдын олур.

Бир дәфә Накдимон адлы алимә Иса деди ки, Аллаһын Сәлтәнәтинә дахил олмаг үчүн о јухарыдан доғулмалыдыр. Накдимон тәәччүблә гоча адамын икинчи дәфә доғула биләчәјини сорушдугда Иса чаваб верди ки, јенидән доғулма Руһун ишидир. Көрүнүр ки, јалныз Аллаһ инсанлара руһани һәјат верәр вә онлары јени варлыға чевирә биләр. Инсанлар күнаһ ичиндә јашајанда иблисин өвладлары олурлар. Лакин Аллаһ Өз Мүгәддәс Руһу васитәсилә онлары дәјишдирә биләр вә онлар јенидән доғулдугда Аллаһын өвладлары олурлар.

Мүгәддәс Руһ, еләчә дә Аллаһын Мүгәддәс Китабларынын мүәллифидир. Чүнки мәһз О, Әһди-Әтигин Давуд вә Јусиф кими пејғәмбәрләрини өјрәтмиш вә илһмландырмышдыр. Мүгәддәс Руһ Әһди-Чәдидин Матта, Марк, Лука, Јәһја, Павел вә башга Кәламдан јазан һәвариләринә дә беләчә илһам вермишдир. Инчилдә дејилдији кими: "Зира пејғәмбәрлик һеч заман инсан ирадәсилә кәлмәмишдир. Фәгәт инсанлар Мүгәддәс Руһ тәрәфиндән һәрәкәтә кәтириләрәк, Аллаһдан кәлән шејләри сөјләдиләр" (2Петер 1:21). Аллаһын Руһу Мүгәддәс Јазыларын китабларыны јазанлара нечә јол көстәрирдисә, о китаблары охујанларын да әсил рәһбәри јалныз Мүгәддәс Руһдур. Иса деди: "Фәгәт Мәним исмимлә Атанын көндәрәчәји Тәсәлливеричи, Мүгәддәс Руһ сизә һәр шеји өјрәдәчәк вә сизә сөјләдијим һәр шеји сизә хатырладачагдыр" (Јәһја 14:26).

О, чармыха чәкиләчәјини, сонра исә јердән ајрылыб көјә гајыдачағыны шакирдләринә дејәндә Исанын ардычыллары чох мә'јус олдулар. Лакин онлара рәһбәрлик едиб мөһкәмләтмәк үчүн Иса Өз Руһуну көндәрәчәјини вә'д етмәклә оналара тәсәлли верди вә деди ки, О Өзү һәмишә онларла олачагдыр. Иса Мәсиһин көјә галхмасындан он күн сонра Мүгәддәс Руһ Онун ардычылларынын үстүнә енди вә онлары дәјишдирди. О вахтан бу күнә гәдәр Мүгәддәс Руһ сәдагәтли Мәсиһ ардычылларында јашајыр вә О, Исанын вә'д етдији кими, һәмишә онларда олачагдыр.

Хатырлатмаг әһәмијјәтлидир ки, јалныз Аллаһын Руһу күнаһкарларын кор көзләрини ача биләр вә Иса Мәсиһи танытмагда онлара көмәк едә биләр. Инчилдә јазылдығы кими: "Һеч ким Мүгәддәс Руһла олмадан Исаны Рәбб адландырмаз" (1Кор. 12:3). Буна көрә дә, тәәччүблү дејилдир ки, Мүгәддәс Руһу олмајанлар Исаны "Рәбб вә Аллаһын Оғлу" адландыра билмәзләр.

Мүгәддәс Руһ иманлылара јенидән доғулма васитәсилә Исанын камиллији һаггында әсил билик вердији үчүн, О, гәлбимизин күнаһкарлығыны көрмәјә көзләримизи ачыр, бағышланмағымыза имкан јарадыр вә күнаһларымыздан кечир. Биз Иса Мәсиһә иман едәркән, Аллаһ бизи Өз өвладлары кими бағышлајыр, гәбул едир вә бизә јени үрәк верир. Шејтан исә Аллаһа итаәтсизлијимизлә бизи јолдан чыхармаға һәмишә һазырдыр. Лакин дахилимиздәки Мүгәддәс Руһ иблисә гаршы дурмагда бизә көмәк едир вә варлығымызда Аллаһын истәдији мәһәббәт, тәмизлик, севинч вә сүлһ кими мүгәддәс кејфијјәтләр јарадыр (Гал. 5:22–24). Мүгәддәс Руһун бу көзәл иши Она итаәт едәнләрдә онлар јер үзүндә јашадыгча онлары тәдричән дәјишдирмәклә кет-кедә өз Мүәллимләри Иса Мәсиһә охшар шәклә салмагла давам едир. Аллаһын бизә мүнасибәтиндәки

әсас мәгсәд Онун јеканә Оғлу кими, бизим дә камил олмағымыздыр. Лакин биз Мәсиһин зүһурунда Иса кими олачағыг (1Јәһја 3:2). Мүгәддәс Руһ мүхтәлиф јолларла бизә көмәк едир: бизә дуа етмәји өјрәдир, Исаја гуллуг едәндә бизә рәһбәрлик едир вә бизә гүввәт верир (Ром. 8:26; Һиш. 13:2,4; 16:6–7).

Бүтүн бу фактлардан биз нәји өјрәнирик? Иманлыларда олан Мүгәддәс Руһ — һәгигәтән, онларын ичиндәки Аллаһдыр. Бөјүк вә Мүгәддәс Аллаһын инсанын дахилиндә Мүгәддәс Руһ кими јашамасы нечә дә әвәзсиз имтијаздыр. Доғрудан да, Аллаһын Өзүнү бәхш етмәси, бу, инсанлара верә биләчәји ән бөјүк бәхшишдир. Бу верки кимә верилир? Биз билирик ки, гәдим заманларда Аллаһ Мүгәддәс Руһу Өз пејғәмбәрләринә вә мүгәддәс инсанлара верирди. Лакин Аллаһ Өз Оғлуну дүнјанын Хиласкары олмаг үчүн верәндә, О, Иса Мәсиһә иман едәнләрә, әкәр онлар диләјәрләрсә, Мүгәддәс Руһу даһа гәти шәкилдә верәчәјини вә'д етди. Бу барәдә Иса деди: "Беләликлә, мадам ки, сиз пис олдуғунуз һалда өз өвладларыныза јахшы һәдијјәләр верә билирсиниз, хүсусән Сәмави Атаныз Ондан диләјәнләрә даһа гәти шәкилдә Мүгәддәс Руһу верәчәкдир" (Лука 11:13). Аллаһ сәдагәтлидир. Инсанлар Мәсиһә инаныб Она Өз Рәббләри кими итаәт едәндә вә онлара Мүгәддәс Руһу вермәји хаһиш едәндә О һәмишә верир. Нә гәдәр ки, јашајырыг, һәр күн бизә чөрәк вермәји хаһиш етдијимиз кими, биз дә Аллаһдан Мүгәддәс Руһла зәнкинләшмәјимизи һәмишә истәмәлијик. Иса деди: "Диләјин, сизә вериләчәкдир".

11. АЛЛАҺЫН ҮЧЛҮЈҮ НӘ ДЕМӘКДИР?

Инди исә, достум, вахтилә мәсиһчиләрин Ваһид Аллаһа инандыгларыны сәнә дејәндә мәнә вермәк истәдији суалын чавабыны вермәјә чалышачағам. Билирәм ки, сән мәсиһчиләрин үч Аллаһа итаәт етдикләри барәдә ешитмисән: Аллаһа, Исаја вә Онун Анасы Мәрјама. Бунларын үчү "Үчлүк" (Үч үгнум) адланыр. Сәнә јухарыда изаһ етдијим кими, әкәр мәсиһчиләр Аллаһын һәр һансы јаратдығына вә Онунла бирликдә Јарадана да итаәт етсәјдиләр, чох бөјүк сәһв етмиш олардылар. Бакирә Мәрјам олдугча мүгәддәс гадындыр, лакин о јалныз Аллаһа мәхсус олан итаәти һеч вахт гәбул етмәзди. Мәсиһчиләрин Исаја итаәт етмәләри доғрудур. Лакин биз буну мүгәддәс пејғәмбәр олдуғуна көрә дејил, әбәди олараг Аллаһ Кәламы вә Аллаһын Оғлу, Аллаһла тамамилә бир олдуғуна көрә едирик. О һәмишә Аллаһла бирдир вә О, инсан олду ки, күнаһкарлары хилас едиб Аллаһа гајтарсын. Демәли, О итаәтә лајигдир, чүнки О һәгигәтән дә Аллаһдыр.

Биз, һәмчинин, ајдынлашдырдыг ки, Мүгәддәс Руһ Аллаһын Јаратдығы дејилдир, лакин Аллаһ бирдир вә Аллаһ Руһдур. Руһ јалныз Аллаһын едә биләчәји бир иши көрүр, инсанын дахилиндә вә инсан үчүн чалышыр. Буна көрә дә итаәтә лајиг Оғул кими итаәт едилмәјә лајигдир. Онда биз нә демәлијик? Үч Аллаһмы вар: Ата, Оғул вә Мүгәддәс Руһ ? Әсла! Тәкрар едирәм: һәмишә Бир олмуш вә Бир олачагдыр. Онлар әзәлдән илаһи вәһдәтдә олмушлар: Ата, Оғул вә Мүгәддәс Руһ. Инсанлардан кимсәнин көрмәдији Ата Аллаһын мәнбәји вә башланғычыдыр. Бир дәфә Инсан тарихиндә Оғул көрүнмәз Атаны көстәрди. Мүгәддәсә јетмәк үчүн Инсана Аллаһ вә Оғул тәрәфиндән Руһ верилди. Беләликлә, достум, әмин ол ки, мәсиһчиләр ваһид олан Аллаһа итаәт едирләр: Атаја, Оғула вә Мүгәддәс Руһа. Иса Өз шакирдләринә һәр јерә кедиб, инсанлары Онун шакирдләри олмаға инандырмаға вә иман едәнләри "Ата, Оғул вә Мүгәддәс Руһ Исмилә" (Матта28:19) вәфтиз етмәјә көстәриш верәндә вәһдәтдә бу Үчлүјә (Үч үгнума) истинад едирди. Бир аздан мән вәфтизин нә олдуғуну ајдынлашдырачағам.

12. ЧӘМИЈЈӘТ НӘДИР?

Јә'гин сән дә ешитмисән ки, адамлар мәсиһчиләрин дуа етдикләри бинаја "килсә" дејирләр. Лакин "килсә" сөзү бинанын өзүнә јох, орада топлашан

инсанлара аид олур вә бу да Аллаһын Ҹәмијјәти адланыр. "Ҹәмијјәт" сөзү Мәсиһә иман едәнләрин јерли групуну көстәрир, еләҹә дә јердә јашајан вә Мәсиһлә бирликдә артыг көјләрдә олан иманлылар үчүн ишләдилир.

Гәдим заманларда Аллаһ Исраил өвладларыны Өзү үчүн хүсуси "халг" олараг сечди. О онлара Өз ганунларыны Муса васитәсилә верди. О, һәмчинин, Фәләстин торпағыны хүсуси мүлк олараг онлара верди вә онлары өјрәтмәк үчүн пејғәмбәрләр көндәрди ки, Кәләҹәк олан Мәсиһ һаггында онлара данышсынлар. Тә'јин олунан вахтда Иса Мәсиһ Исраилә кәләндә бир чох адамлар Она иман етдиләр, лакин әксәријјәти Она иман етмәкдән бојун гачырдылар. Аллаһ Мәсиһә иман едәнләрдән Өзү үчүн "Мәсиһчи Ҹәмијјәти" адланан јени халг сечди. Әввәлҹә Аллаһын сечдији халг јалныз исраиллиләр иди, лакин јер үзүндә һәр бир иргдән олан вә Мәсиһә иман едән һәм киши, һәм дә гадынлар инди Аллаһын јени Халгыдыр. Исраил халгына мәнсубијјәтин тәсдиги Аллаһын Ибраһим вә онун киши ҹинсиндән олан нәслинә вердији сүннәт вә еһкамлардан ибарәт иди. Ҹәмијјәт үчүн су вәфтизи вар иди ки, бу да Аллаһын јени халгына мәнсубијјәти билдирир, артыг сүннәт һеч бир мә'на кәсб етмир. Мәсиһ бујурдуғу кими, төвбә едиб Она иман едәнләр су вәфтизиндән кечмәклә, Онунла әһд-пејмана кирирләр вә Аллаһын ҹанлы Ҹәмијјәтинин үзвләри олурлар. Вәфтиз өзү һеч кәси хилас етмир, чүнки инсан јалныз Мәсиһә итаәт етмәклә вә сонадәк Она садиг галмагла хилас олур. Вәфтиз күнаһлардан тәмизләнмә вә Мәсиһдә јени һәјатын башланмасынын рәмзидир. Бә'зи ҹәмијјәтләрдә вәфтиз олунан адамын башына су сәпмәк вә ја суламаг адәти вар, дикәр мә'бәдләрдә вәфтиз олунан адамы бол су олан јердә (дәниз, чај вә ја көл) суја салырлар. Инсан јалныз бир дәфә вәфтиз олунур.

Әһди-Ҹәдиддә Ҹәмијјәт "Мәсиһин Бәдәни" адланыр. Мәсиһ Бәдәнин Башы, Онунла бир олан Онун Бәдәни исә иргиндән, дилиндән вә дәрисинин рәнкиндән асылы олмајараг Ҹәмијјәтин вә ја Бәдәнин үзвләридирләр.

Беләликлә, мә'бәд дә Мәсиһ кими бирдир. Мә'бәд дә Мүгәддәс Аллаһа мәхсус олдуғу үчүн мүгәддәсдир. Лакин букүнкү дүнјамызда мә'бәдләрин (ҹәмијјәтләрин) вәзијјәтинә бахдыгда көрүрүк ки, о бөлүнмүшдүр вә бә'зән дә онда шәр јашајыр. Нә үчүн? Һәр шејдән әввәл она көрә ки, мә'бәддә олан адамларын чоху јухарыдан — Мүгәддәс Руһдан доғулмамышлар вә буна көрә дә һәгигәтдә јеримирләр вә әсл мәсиһчи дејилдирләр. Инҹил дејир: "Кимдә Мәсиһин Руһу јох исә, о адам Мәсиһә аид дејилдир" (Ром. 8:9). Беләликлә, мә'бәдин бүтүн үзвләри хәстәханаја мүалиҹәјә кәлмиш хәстәләрә бәнзәјирләр. Онлар өзләрини Бөјүк Тәбиб Иса Мәсиһин әлинә верирләр. О да онлары тәдриҹән сағалдыр вә онларын күнаһ хәстәлијини мүалиҹә едир. Беләликлә, бу дүнјада олан нә гәдәр мәсиһчи варса, һеч бири күнаһын тә'сириндән там азад дејилдирләр. Мәсиһчиләрлә башгалары арасында фәрг ондан барәтдир ки, әсл мәсиһчиләр Аллаһын көстәрдији Тәбибә табе олурлар, Онун дәрманыны гәбул едир вә Онун көстәришләринә әмәл едирләр. Башгалары исә буну етмирләр.

Бүтүн әсл итаәткарлар бир Мәсиһдә олсалар да, билдијин кими, мәсиһчиләрин чохлу мүхтәлиф тәригәтләри вар. Ики ән бөјүк груп будур: католикләр вә протестантлар. Бу ики групун дахилиндә исә чохсајлы шахәләр мөвҹуддур. Лакин бүтүн мәсиһчиләрин ејни бир Мүгәддәс Китабы вардыр. Онларын һамысы Иса Мәсиһин Аллаһын Оғлу олмасына, Онун чармыхда өлмәси вә дирилмәсинә вә јалныз Онун Хиласкар вә Рәбб олмасына инанырлар. Онларын бә'зи мәсәләләрдә ајрылмасына бахмајараг, әсл мәсиһчиләр иман вә мәһәббәтдә бир олмағы арзулајырлар.

Ҹәмијјәтин мәгсәди нәдир? Илк нөвбәдә, иман вә мәһәббәтдә инкишаф етмәјә вә бир-бирилә үнсијјәтдә олмаға иманлыја имкан вермәкдир. Һәр бир күнаһдан төвбә етмиш адам Мәсиһин әмрини јеринә јетирмәли, вәфтиз олмалы, Онун Ҹәмијјәтинин үзвү олмалыдыр. Инсан бәдәнинин һәр бир үзвүнүн

дикәр үзвләрә нечә еһтијачы варса, һәр бир мәсиһчи дә башга мәсиһчиләрә елә еһтијач дујур вә иманлылардан һеч кәс өзүнү чәмијјәтдә дикәр иманлыларла үнсијјәтдән ајыра билмәз.

Мәсиһ Онун Мүждәсинин дүнјада јајылмасы үчүн мә'сулијјәти Чәмијјәтин үзәринә гојду. Иса Мәсиһ Јер үзериндә оланда О, инсанлара Аллаһ Кәламыны дејирди. О, хәстәләрә шәфа, јаслылара тәсәлли верирди, күнаһкарлары хилас едирди. Көјләрә галхмамышдан әввәл Мәсиһ Өз ардычылларына бујурду ки, хиласын Хош Хәбәрини дүнјанын бүтүн адамларына јајсынлар. Бүтүн өлкәләрдә бүтүн мәсиһчиләрин тә'хирәсалынмаз вәзифәси будур: Мәсиһ һаггында Мүждәни бүтүн инсанлара чатдырмаг вә онлары Она иман кәтирмәјә дә'вәт етмәк. Мәсиһчиләр дә Иса Мәсиһин Исмилә шәфа верәрәк, савадсызлары өјрәдәрәк, ачлары једиздирәрәк, чылпаглары кејиндирәрәк вә күнаһын әсарәтиндә оланлара Мәсиһин мәһәббәтини нүмајиш етдирәрәк Онун уча Исмини иззәтләндирмәлидирләр. Мәсиһ Өз һәјатыны инсанлара хидмәт етмәкдә кечирмишдир. Онун Чәмијјәтинин үзвләри Ондан ибрәт көтүрмәлидирләр.

Һәр бир гојун сүрүсүнә чобан лазым олдуғу кими, иманлылар групунун һәр биринә рәһбәрләр лазымдыр. Онлар өјрәдәчәк, рәһбәрлик едәчәк, вачиб олдугда јолуну азанлары нәзарәт алтына алачаглар. Һәлә башланғычда Аллаһ белә адамлары Өз Чәмијјәтиндә Өз өвладларына гајғы көстәрмәк үчүн тә'јин етмишдир. Иса Онун Мүждәсини бүтүн дүнјаја јајмаг вә Онун Чәмијјәтини тә'сис етмәк үчүн он ики һәвари сечди. Сонра Әһди-Чәдиддә көрдүјүмүз кими, Аллаһ бә'зиләрини чобан вә мүәллим, бә'зиләрини мүждәчи, дикәрләрини дә јардымчы, Чәмијјәт нәзарәтчиси вә ағсаггал тә'јин етди. Иса Мәсиһин Чәмијјәтиндә инди дә бу хидмәтләр јеринә јетирилир.

13. МӘСИҺЧИЛӘРИН АЛЛАҺ ГАРШЫСЫНДА БОРЧЛАРЫ ВӘ АДӘТЛӘРИ ҺАНСЫЛАРДЫР?

Мәсиһчиләрин хидмәти дикәр мәзһәбләрин ардычылларынын хидмәтиндән көклү олараг фәргләнир. Хиласы алмаг вә ја газанмаг олмаз, әкәр биз Мәсиһә иман едириксә, Онун бөјүк мәрһәмәти сајәсиндә о бизә Аллаһ тәрәфиндән верилир. Она көрә, биз хиласы газанмаг үчүн јох, Онун бизә бәхш етдији хиласа көрә өз мәһәббәт вә миннәтдарлығымызы билдирмәк үчүн Она хидмәт едирик.

а) ДУА

Иса Өз ардычылларына һәр күн мүәјјән вахтда ибрани вә ја јунан дилиндә үзләрини шәргә вә ја гәрбә тутараг тәкрарламалы олачаглары дуаны вермәди, бунун әвәзиндә, өвладлар истәдикләри вахт вә истәдикләри јердә, өз аталарынын јанына кәлдикләри кими, Аллаһ онлары

да Онун јанына кәлмәјә вә Онунла өз ана дилләриндә данышмаға вадар етмишдир. Ибадәтин формасы вачиб дејилдир, лакин әсас будур ки, онлар Аллаһа сәмимијјәтлә, ағыл вә үрәкләри илә ибадәт етсинләр (Матта6:5–10, Јәһја 4:23,24). Мәсиһчиләр дикәр иманлыларла өз дуа евләриндә, Рәббин дәркаһында топланыб, хаһиш вә нијазларла, шүкранларла дуа едирләр. Мүгәддәс Китабдан Аллаһын Кәламларынын охунмасы вә онларын арашдырылмасы мәсиһчиләр арасында бир адәт шәклини алмышдыр. Онлар өз дуаларында ән'амлары үчүн Аллаһа тәшәккүр едир, өзләринин һәлә дә камил олмадыгларыны е'тираф едир, әвф олунмаларыны диләјир, хәстәләрин шәфасы вә иман етмәјәнләрин хилас олунмасы үчүн дуа едирләр. Мәсиһчиләр, еләчә дә өз рәһбәрләри вә бүтүн дүнја үчүн дуа едирләр. Иса деди ки, биз даим дуа етмәлијик (Лука 18:1). Иса Мәсиһ һәфтәнин илк күнү, јә'ни базар күнү дирилдији үчүн мәсиһчиләр һәмән күнү мүгәддәс сајыр вә һәмән күнү дүнјанын бүтүн мәсиһчиләри өз јерли дуа евләриндә топланты кечирир вә Рәббә өз шүкран гурбанларыны тәгдим едирләр. Мә'бәд ибадәти заманы Мүгәддәс Китабдан ајәләр охунур, илаһиләр сәсләнир. Мә'бәддә Аллаһын халгына рәһбәр сечилмиш шәхс моизә охујур. Әкәр сиз мәсиһчи ибадәти мәрасиминдә иштирак етмәк истәсәниз, өз мәсиһчи достунузла онун дуа евинә (чәмијјәтә) кедә биләрсиниз.

б) ОРУЧ

Иса Мәсиһ Өз ардычыллары үчүн хүсуси оруч күнләри вә вахтлары тә'јин етмәмишдир. Лакин О онлара демишдир: “Оруч тутдуғунуз заман икиүзлүләр кими гашгабаглы кәзмәјин, она көрә ки, онлар оруч тутдугларыны инсанлара көстәрмәк үчүн өзләрини гәмкин тутурлар... Онлар мүкафатларыны алдылар... Та ки, инсанлара јох, кизли олан Атана оручлу көрүнәсән; вә кизлиндә көрән Атан сәнә ачыгчасына әвәзини верәчәкдир” (Матта 6:16–18). Бә'зи мәсиһчиләр Исанын чармыха чәкилдији күн олдуғу үчүн чүмә күнүндә јемәк гәбул етмәкдән чәкинирләр. Башгалары Бөјүк Оруч дөврүндә, јә'ни Иса Мәсиһин Дирилмәси күнү олан Пасхаја гәдәр гырх күн әрзиндә мүәјјән јемәкдән имтина едирләр. Мүгәддәс Китаб бу адәтләри мүәјјәнләшдирмәмишди, лакин О бизә вәсијјәт етмишдир ки, сөзүмүздә вә ишимиздә һәр чүр писликдән чәкинәк. Мән бурада бир гәдәр дә әлавә едим, Исанын тә'лиминдә дејилир ки, һәр шеји јемәк олар. Иса деди: “... инсана чөлдән кирән һеч бир шеј ону мурдар едә билмәз. Чүнки үрәјинә дејил, гарнына кирир вә орадан чөлә чыхыр... Инсандан чыхан шеј инсаны мурдар едир. ... Чүнки бәд дүшүнчәләр, зинакарлыг, чинси әхлагсызлыг, гатиллик, оғурлуг, тамаһкарлыг, پислик, һијлә, шәһвәт, инсанларын үрәјиндән, ичиндән чыхар, бүтүн бу пис ишләр дахилдән чыхыр вә инсаны мурдар едир” (Марк 7:18–23).

в) СӘДӘГӘ

Иса Мәсиһ мәсиһчиләрин өз кәлир вә пулларыны Аллаһ ишинә, јахуд да јохсуллара вериләчәк һиссәни мүәјјәнләшдирмәмишдир. О өјрәтмишдир ки, биз Аллаһа мәхсусуг, чох вә азлығындан асылы олмајараг, пулумуздан Аллаһ бујуран кими истифадә етмәлијик. Мәсиһчиләр Аллаһын онлара е'тибар етдијини вермәклә Аллаһа өз миннәтдарлығыны ифадә едирләр. Чәмијјәтин рәһбәрләрини вә чәмијјәт ишини горумаг, јохсул вә хәстәләрә көмәк етмәк, Мәсиһин хош Мүждәсини ешитмәјәнләрә көмәк көндәрмәк үчүн биз көнүллү ианә вермәлијик. Мәсиһ деди ки, Аллаһ сәхавәтлә верәни севир вә мәсиһчиләрин чоху өз кәлирләринин онда бир һиссәсини Аллаһа верирләр. Әлбәттә, инсанларын тә'рифини газанмаг үчүн јох! (Матта 6:1–4).

г) ЗИЈАРӘТ

Иса Мәсиһ Өз ардычылларына мүгәддәс јерләри зијарәт етмәји вәсијјәт етмәмишдир. Аллаһ һәр јердәдир, она көрә дә һәр кәс Она истәнилән јердә дуа едә биләр. Бә'зи мәсиһчиләр Фәләстинә

кетмәји вә Исанын јашадығы торпаға бахмағы севирләр. Лакин ора кетмәклә, гәбри зијарәт етмәклә Мәсиһин бәдәнинә еһтирам көстәрмәк гејри-мүмкүдүр, чүнки о гәбир бошдур. О сағдыр, О јашајыр!

ғ) БАЈРАМЛАР

Иса Өз ардычылларына мүәјјән күнләри гејд етмәји вәсијјәт етмәмишдир. Лакин мәсиһчиләр адәтән, үч мүһүм бајрамы гејд едирләр. Милад күнү — Иса Мәсиһин доғулдуғу күнүн бајрам едилмәсидир. Мәсиһчиләрин әксәријјәти бу бајрамы декабр ајынын 25-дә, бә'зиләри исә јанвар ајынын 6-да гејд едирләр. Мәсиһин дәгиг доғулма тарихи мә'лум дејилдир. Икинчи бајрам Пасхадыр. Бу заман мәсиһчиләр Мәсиһин өлүмдән дирилмәсинә севинирләр. Пасханын күнү бәдр олмагла илдән-илә дәјишир, лакин о һәмишә ја март, ја да апрел ајында олур. Даһа сонра Үчлүјүн (Үч үгнум) бајрамыдыр. Биз о күнү Мәсиһин дирилмәсиндән једди һәфтә сонра Онун Өз шакирдләринә Мүгәддәс Руһу вермәси күнү кими јада салырыг. Мәсиһчи бајрамлары бунлардыр. Јени ил, јә'ни һәр ил гејд олунан 1 јанвар исә мәсиһчи јох, ади вәтәндаш бајрамыдыр.

д) ДИНИ АЈИН ВӘ МӘРАСИМЛӘР

Ҹәмијјәт мәрасиминә артыг јухарыда тәсвир етдијим су вәфтизи вә Рәббин Сүфрәси мәрасими дахилдир ки, бу, Аллаһла Јени Әһдә кирмәк вә Онун ардычылы олмаг демәкдир (12-чи бөлмәјә бах). Иса Мәсиһ чармыха чәкилмәмишдән әввәлки кечә Өз һәвариләринә чөрәк вериб демишдир: "Бу Мәним Бәдәнимдир". О, бир каса шәраб да көтүрүб деди: "Бу Мәним Ганымдыр". Чөрәк вә шәраб Онун Бәдәнинин вә Ганынын рәмзи ифадәси иди. О Өз ардычылларына Ондан бир хатирә кими бу мәрасимләрә әмәл етмәји вәсијјәт етмишдир. Бүтүн дүнјанын әксәр мә'бәдләриндә бу вәсијјәтә риајәт олунур. Һәр бир мәсиһчи Мәсиһин онларын уғрунда өлүмүнү хатырлајараг, бу мәрасимдә иштирак едир ки, дахилиндә бол һәјат олсун. Мәсиһчиләр Бу мүгәддәс мәрасимдән чох бөјүк мә'нәви хејир-дуа алырлар.

е) НИКАҺ

Иса Мәсиһин вәсијјәтинә ујғун олараг, никаһа дахил олан киши вә гадын бир-бирини севмәли вә бир-биринә өлән күнә гәдәр сәдагәтли олмалыдырлар. Иса деди: "Аллаһын бирләшдирдијини инсан ајырмамалыдыр" (Матта 5:31–32; Марк 10:2–12). Буна көрә дә, хәјанәт истисна олунмагла, бошанма гадағандыр. Павел јазыр ки, әрлә арвад арасындакы мәһәббәт Мәсиһлә Онун халгы арасындакы мәһәббәт кими олмалыдыр (Ефес. 5:21–33).

14. МӘСИҺЧИЛӘРИН ЕТИК БАХЫШЛАРЫ

Әһди-Әтигдә Аллаһын Өз Исраил халгы үчүн вердији чохлу ганунлар вардыр. Онлардан бири будур: "Гоншуну өзүн кими сев!" (Левилиләр 19:18). Аллаһ тәрәфиндән верилән бу "Он Әмр"ләрдә О бизә өз валидејнләримизә еһтирам етмәји вәсијјәт етмиш, гәтли, зинакарлығы, оғурлуғу, јаланы вә с. гадаған етмишдир. Иса Аллаһ тәрәфиндән верилмиш ганунлардан һеч бирини дәјишмәмишдир. О онлары камилләшдимиш вә ичра етмишдир. Мәсәлән, Иса демишдир ки, "Бир гадына шәһвәтлә бахан һәр адам артыг онунла зина етмиш олур" (Матта 5:28). Әввәлки ганун јалныз күнаһлы һәрәкәтләрин өзүнү писләјирди. Иса исә үрәкдә олан күнаһы мүһакимә едирди. О дүз данышмағы вәсијјәт едирди вә анд ичмәји гадаған едирди, чүнки инсанын һәр бир сөзү анд кими доғру олмалыдыр. О Өз ардычылларына дејирди ки, онлар јалныз бир-бирини јох, лакин еләчә дә өз дүшмәнләрини дә севмәлидирләр, онлары тә'гиб едәнләр үчүн дуа етмәлидирләр. О, сәрхошлуғу вә һәр чүр әхлагсызлығы гадаған етмишдр. О дејирди ки, Аллаһын өвладлары Өз Сәмави Аталары камил олдуғу кими камил олмалыдырлар (Матта 5:17–48).

Иса өјрәдирди: "Инсанлардан нә умурсунузса, сиз дә онлара елә един. Зира ганун вә пејғәмбәрләр белә хүласә едилир" (Матта 7:12). Бу гајданы чох вахт "Гызыл гајда" адландырырлар. О јалныз башгаларына пислик етмәји гадаған етмир, о башгаларына анчаг јахшылыг етмәјә вадар едир. Инчилин принсипләри һәр һансы вәзијјәтдә тәтбиг олундуғундан әбәдидир.

Мәсиһин бүтүн тә'лимини бир сөзлә ифадә етмәк олар — "мәһәббәт". Иса Мәсиһин мәһәббәти камилдир. О Өз шакирдләринә онлары севдији кими, бир-бирләрини севмәләрини вәсијјәт етмишдир (Јәһ. 15:12). Биз мәсиһчиләр јахшы баша дүшүрүк ки, Мәсиһ кими севә билмәрик. Лакин биләрәк ки, бизә олан бөјүк мәһәббәтинә көрә О һәтта чармыхда өлдү, онда биз дә башгаларыны севәчәјик (1Јәһ. 4:19). Мәсиһин Руһу — бу мәһәббәт руһудур вә Мәсиһ бизә Өз Руһуну көндәрдикдә, биз бүтүн инсанлары, һәтта дүшмәнләримизи дә Онун кими севә билирик (Ром. 5:5, 12:17–21). Бу мәһәббәт јалныз бизим үрәкләримиздә галмамалыдыр, о әмәлләримизә чеврилмәлидир. Һәвари Јәһја дејир ки: "Дүнјада фирәван јашајыб, өз гардашынын еһтијач ичиндә олдуғуну көрән, лакин она рәһми кәлмәјән инсанда Аллаһын мәһәббәти нечә јашаја биләр?" (1 Јәһ. 3:17).

Һәвари Павел Коринфлиләрә Биринчи Мәктубда мәһәббәтин ән көзәл тәсвирини вермишдир: "Әкәр пејғәмбәрлик ән'амым варса вә бүтүн сирләри билирәмсә, һәр чүр билијә вә дағлары јериндән тәрпәдәчәк дәрәчәдә там имана маликәмсә, амма мәһәббәтим јохса, һечәм. Вә әкәр бүтүн варымы пајлајыб, јохсуллары дојдурарамса, бәдәними атәшә тәслим едәрәмсә, лакин мәһәббәтим јохса, бүтүн бунларын мәнә хејри олмаз. Мәһәббәт сәбирли, хејирхаһдыр. Мәһәббәт пахыллыг етмәз. Мәһәббәт ловғаланмаз, өјүнмәз, кобуд давранмаз, өз мәнфәәтини ахтармаз, тез һирсләнмәз, пислик етмәји дүшүнмәз, һагсызлыға севинмәз, һәгигәтә исә шадланар. Һәр шејә гатлашар, һәр шејә инанар, һәр шејә үмид бәсләјәр, һәр шејә таб кәтирәр. Мәһәббәт әсла түкәнмәз. Инди исә үч шеј јашајыр: иман, үмид, мәһәббәт; амма мәһәббәт бунларын һамысындан үстүндүр" (1Кор. 13).

Мәсиһин инсанлара мәһәббәти тәкчә сөзләрдә дејил, лакин әмәлләрдә дә ифадә олунурду. О, хәстәләрә шәфа верирди, ачлары дојуздурурду, күнаһкарлары хилас етмәк үчүн Өз һәјатыны фидијә олараг верди. Мәсиһчиләр Мәсиһин мәһәббәти барәсиндә шәһадәт етмәк үчүн хәстәханалар, јетимханалар, мәктәб бикалары вә с. ачырлар. Иса истәјирди ки, мәһәббәт Онун ардычылларынын фәргләндиричи хүсусијјәти олсун. "Әкәр бир-биринизә гаршы мәһәббәтиниз олса, бундан һәр кәс Мәним шакирдләрим олдуғунузу биләчәк" (Јәһ. 13:35). Биз мәсиһчиләр хәчаләт һисси илә е'тираф етмәлијик ки, бизим мәһәббәтимиз чох вахт камил олмур, лакин әсл мәсиһчиләр бир-бирини онларын Мүәллимләри кими севмәји арзулајырлар.

15. МӘСИҺЧИЛӘР ҺАНСЫ КӘЛӘЧӘЈӘ ИНАНЫРЛАР?

Бу узун мәктубун әввәлиндә дедијим кими, мәсиһчиләр Гадир Аллаһа инанырлар. Онун бу дүнја үчүн мәгсәди вар вә бу мәгсәд, шүбһәсиз ки, әлдә олуначагдыр. Инсан Аллаһа гаршы чыхыб күнаһа батанда Аллаһ дүнјанын ничаты үчүн Өз Оғлуну көндәрди (Јәһ. 3:16–19). Аллаһа иман едәнләр ничат тапыр, Ондан үз чевирәнләр исә лә'нәтләнир. Әсрин сонунда Аллаһ бүтүн дүшмәнләрини фәтһ едәчәк вә һеч бир шәрә јер олмајан Өз әбәди Сәлтәнәтини гурачагдыр. Мүгәддәс Китабда бу кәләчәк һадисәләрә даир чохлу пејғәмбәрликләр вардыр, лакин Аллаһ һәр шеји тамамилә бизә ачмағы лазым билмир. Она көрә дә мәсиһчиләр кәләчәк һаггында әввәлчәдән дејилмиш бу хәбәрләри мүхтәлиф чүр изаһ едирләр. Мән бурада кәләчәк барәдә јалныз вачиб олан һадисәләрә тохунмаг истәјирәм.

а) ИСА МӘСИҺИН ИКИНЧИ ЗҮҺУРУ

Көјә галхмаздан әввәл Мәсиһ Өз шакирдләринә дәфәләрлә демишдир

ки, О јенә дә онларын јанына гајыдачаг вә мәсиһчиләр Онун тәкрар кәлишини көзләјирләр. Онун Јерә биринчи кәлиши инсанларын хиласы үчүн зәрури иди, икинчи кәлиши исә һөкм вә Аллаһ Сәлтәнәтинин там гурулмасы үчүндүр. Бир дәфә шакирдләри Исадан Онун нә вахт гајыдачағыны сорушдугда О чаваб верди ки, Онун кәлишинин вахты јалныз Аллаһа мә'лумдур вә онлары әмин едирди ки, онлар көрүшә һәр заман һазыр олмалыдырлар, чүнки О, инсанларын көзләмәдији бир вахтда кәләчәк. О онлара деди ки, О мәләкләрлә иззәтдә кәләчәкдир. Онун кәлишини һамы көрәчәкдир. О Өз шакирдләринә инсанлары алдатмаға кәләчәк Мәсиһин әлејһидары вә јаланчы пејғәмбәрләр һаггында хәбәрдарлыг етди. Биз билирик ки, 1900 ил әрзиндә чохлу белә јаланчылар мејдана кәлмишдир, лакин әсл мәсиһчиләр оналара инанмамышлар. Мәсиһ ајдын дејирди ки, әкәр Мәсиһин кәлдијини вә Онун белә бир јердә олдуғуну десәләр, инанмајын. Әсл Мәсиһ кәлән заман бу барәдә о дәгигә бүтүн дүнја хәбәр тутачаг вә кимсәнин бу барәдә хәбәр вермәсинә еһтијач галмајачаг.

Иса көјә галханда Онун ардынча бахан шакирдләринә мәләкләр деди: "Сиздән көјә галхан бу Иса, галхдығыны көрдүјүнүз кими кери гајыдачагдыр" (Һиш. 1:11). Демәли, Иса артыг гадындан доғулан көрпә кими, Јердә инсан шәклиндә јашамаг вә бу биринчи дәфә олдуғу кими, өлмәк үчүн кәлмәјәчәкдир. Мүгәддәс Китаб дејир ки, Иса бир дәфә бизим күнаһларымыз үчүн өлдү вә дирилди. Лакин О даһа һеч бир вахт өлмәјәчәкдир, белә ки, өлүм Онун үзәриндә һеч бир һакимијјәтә малик дејилдир (Ром. 6:9).

Мәсиһ өлүләрдән дирилән заман, Онун чисмани бәдәни өлүмә мә'руз олмајан руһани бәдәнлә әвәз олунду. О бу Руһда көрүнүб вә мәләкләр кими јох ола билир. Инди О, көјләрдә руһани бәдәндәдир вә биз инанырыг ки, Ону адамлар көрә биләчәкләр. Биз һамымыз елә јашамалы вә Рәббә елә хидмәт етмәлијик ки, истәнилән вахт Онун кәлишиндә Ону гаршыламаға һазыр олаг (Матта 24 вә 25).

б) ҮМУМДИРИЛМӘ

Бир дәфә Иса деди: "Буна тәәччүбләнмәјин, чүнки саат кәлир, о саатда гәбирләрдә оланларын һамысы Онун сәсини ешидәчәкләр вә чыхачаглар. Јахшылыг ишләдәнләр дирилиб һәјата говушачаглар, пислик ишләдәнләр исә дирилиб һөкмә уғрајачаглар" (Јәһ. 5:28–29). Нечә ки, бир дәфә Јердә јашајаркән бир нечәсини өлүләрдән дирилтдији кими, мәһз О һамыны һәјата гајтарачаг. Өлүләр һансы бәдәндә дириләчәкләр? Һәвари Павел деди ки, торпаға әкилмиш тохум өлүб битки кими нечә галхырса физики бәдән дә елә дирилмә заманы дәјишиләчәкдир. Тәбии чисим әкилир, руһани чисим галхыр (1Кор. 15). Ондан сорушанлара Иса деди: "Зира өлүләр дириләндә онлар нә евләнирләр, нә дә әрә кедирләр. Анчаг көјдәки мәләкләр кимидирләр" (Матта 22:30).

в) ГИЈАМӘТ КҮНҮ

Мәсиһ јалныз өлүләри дирилтмәјәчәкдир, О һәм дә бүтүн инсанлары мүһакимә едәчәкдир (Јәһ. 5:22; Һиш. 17:31; 2Кор. 5:10). О, әдаләтли Һакимдир. О Өз әдаләти вә мәрһәмәтилә һөкм едәчәкдир. О деди ки, бүтүн халглар Онун гаршысына јығышачаг вә чобан гојунларыны кечиләрдән ајырдығы кими, О да инсанлары бир-бириндән ајырачаг. О, хәстәләрә вә мөһтачлара мәһәббәт вә гајғы көстәрәнләрә дејәчәк: "Атамын хошбәхтләри, кәлин, дүнјанын јаранышындан сизә һазырланмыш Сәлтәнәтә варис олун!" Мәһәббәт вә гајғы көстәрмәјәнләрә исә О дејәчәк: "Еј лә'нәтлиләр, Мәним јанымдан иблис илә онун мәләкләринә һазырланмыш олан әбәди атәшә кедин". Онлар әбәди чәзаланачаг, мө'минләр исә әбәди һәјата говушачаглар. Бәли, Аллаһ Өз Оғлу Иса Мәсиһ васитәсилә бүтүн инсанлары мүһакимә едәчәкдир. Биз һамымыз — дин вә әгидәмиздән асылы олмајараг, бир күн Мәсиһин диванханасынын гаршысында дуруб, јер үзәриндә јашајаркән бурахдығымыз сәһвләр, етдијимиз күнаһлар үчүн мүһакимә олуначағыг.

Елә бир адам вармы ки, о ваһимәли Гијмәт күнүндән горхмасын? Бәли, вар! Хиласкар Мәсиһә гәлбдән иман едәнләр Мәсиһ Һакимдән горхмајачаглар. Она көрә дә О деди: “Сизә доғрусун, доғрусун дејирәм: Мәним сөзүмү ешидән вә Мәни Көндәрәнә иман едән әбәди һәјат газанмышдыр вә о мүһакимә олунмајачаг, фәгәт өлүмдән һәјата кечәчәкдир”. Бәли, Мәсиһә иман едәнләри Аллаһ гәбул едәчәкдир, чүнки онлар онларын уғрунда Өз чаныны фәда верән Мәсиһә итаәт етмишләр. Гијамәт күнү итаәткарлар өз сәдагәтләринә ујғун шәкилдә мүкафатландырылачаглар (Матта 25:14–30; 1 Кор. 3:12–15).

Бәс Аллаһын Оғлуна итаәт етмәкдән имтина едәнләрин талеји нечә олачаг? Онлар лә'нәтләнәчәк вә чәзаланачаглар. Исанын дедији кими: “Она иман едән мәһкум олунмур, иман етмәјән исә габагчадан мәһкум олунмушдур, чүнки Аллаһын Ваһид Оғлунун исминә иман етмәмишдир. Вә һөкм она көрәдир ки, дүнјаја Нур кәлди вә инсанлар гаранлығы Нурдан чох севдиләр, зира әмәлләри пис иди” (Јәһ. 3:18–19). Аллаһын Оғлуну гәбул етмәјән Аллаһын Өзүнү дә гәбул етмир. Бундан бөјүк күнаһ јохдур. Инди, достум, сән баша дүшәрсән ки, биз мәсиһчиләр нә үчүн дүнјанын бүтүн инсанларынын Мәсиһи танымасыны чох истәјирик, чүнки инсанлар Ондан имтина етсәләр, Аллаһ да онлары рәдд едәчәк.

г) ЧӘННӘТ ВӘ ЧӘҺӘННӘМ

Дедикләримдән кәләчәк һәјат мәсәләси барәсиндә мәсиһчилијимиздән чох шеј баша дүшәчәксән. Мәсиһин гәбул етдикләри Аллаһын Дәркаһына кедиб, әбәди олараг мәһәббәт вә севинчдә Онунла бирликдә јашајачаглар. Иса деди: “Атамын евиндә чох отаглар вардыр; олмасајды сизә дејәрдим, чүнки јер һазырламаға кедирәм. Әкәр кедиб һазырласам, тәкрар кәлиб сизи Өз јаныма кәтирәчәјәм ки, Мән һарадајамса, сиз дә орада оласыныз” (Јәһ. 14:2,3).

Мүгәддәс Китабын лап ахырында һәвари Јәһја Аллаһын дәркаһындакы һәјаты белә тәсвир етмишдир: “Мән јени бир сәма вә јени бир јер көрдүм. Тахтдан јүксәк бир сәс ешитдим. Дејирди: “Будур, Аллаһын чадыры инсанларла бәрабәрдир вә О, онларла бәрабәр јашајачагдыр. Онлар Онун халгы олачаг вә Аллаһын Өзү онларла олачагдыр. Онларын көзләриндән бүтүн јашлары силәчәкдир. Артыг өлүм мөвчуд олмајачаг; артыг нә кәдәр, нә фәрјад, нә дә ағры олачагдыр, чүнки әввәлки шејләр кечиб кетди. ... Галиб кәлән бу шејләри мирас алачаг вә она Аллаһ олачағам вә о Мәнә оғул олачаг” (Вәһј 21:1–7). Бу Сәма Аллаһын өвладлары үчүн һазырланмышдыр. О бизим тәсәввүр етдијимиздән дә көзәлдир. Мүгәддәс Китабын дедији кими: “Аллаһ Ону севәнләр үчүн һазырладығы шејләри нә көз көрмүш, нә гулаг ешитмиш вә нә дә инсанын үрәји дујмушдур” (1Кор. 2:9).

Бәс Аллаһын өвладлары олмајанлар нә алачаглар? Аллаһ дејир: “Чәсарәтсизләрин, имансызларын, натәмизләрин, гатилләрин, зинакарларын, сеһрбазларын, бүтпәрәстләрин вә бүтүн јаланчыларын исә агибәти од вә күкүртлә јанан көлдәдир: бу, икинчи өлүмдүр” (Вәһј 21:8). Чәһәннәм — Аллаһын мәһәббәт вә нурундан тамамилә ајрылмагдыр. Бу вәзијјәтин дәһшәтини һеч бир сөзлә ифадә етмәк олмаз. Каш ки, белә әбәди чәза әвәзинә инсанлар әбәди һәјат сечәјдиләр!

д) ИМАНЛЫЛАРЫН ӨЛҮМӘ МҮНАСИБӘТИ

Иманлылар өлүмдән горхурлармы? Хејр! Чүнки Мәсиһ сөз вермишдир ки, онлар өлүмдән сонра Онунла олачаглар (2Кор. 5:8). Һәвари Павел Ромада е'дам олунмамышдан габаг јазды: “... Мән, ајрылмағы вә Мәсиһ илә јанашы олмағы арзу едирәм, зира бу даһа јахшыдыр” (Филип. 1:23). Өз әзизләринин дәфниндә мәсиһчиләрин һимн вә илаһи охумаларыны ешидән инсанлар тәәччүбләнирләр. Биз исә билирик ки, онлар өлмәдиләр, лакин Мәсиһлә бирликдә олмаг үчүн кетдиләр вә буна севинмәлијик.

НӘТИЧӘ

Инди исә, достум, мән сәнә јаздығым бу мәктубуму битирмәлијәм. Әминәм ки, сәнин бә’зи суалларына чаваб верә билдим. Сөзсүз ки, мәним чаваб вермәдијим башга суалларын да вардыр. Мәсәлән, сәни белә бир суал марагландыра биләр: “Елми кәшфләр мәним тәсвир етдијим иманы инкар етмирләрми?” Әсла јох! Аллаһ бүтүн һәгигәтләрин јарадычысыдыр. Истәр Мүгәддәс Јазыларда олсун, истәрсә дә тәбиәтдә һәгиги елмлә әсл дини е’тигад арасында зиддијјәтләр јохдур. Бөјүк мүасир алимләрин бә’зиләри сәдагәтли мәсиһчиләрдир. Алимләр каинатын мө’чүзәләрини нә гәдәр чох ачырларса, биз дә бу мө’чүзәләри јаратмыш Аллаһын гүдрәт вә мүдриклијинин бөјүклүјүнү даһа јахшы дәрк едирик.

Бәлкә дә сәнин бир чохлары кими дүнјанын мүһарибә, сәфаләт вә әдаләтсизлик проблемләри, бүтүн бу писликләрин мөвчудлуғуна Аллаһын нә үчүн имкан вермәси нараһат едир. Буна Мүгәддәс Китабын чавабы беләдир ки, бу писликләри Әдаләтли вә Мүгәддәс Аллаһ дејил, күнаһкарлар едирләр. Аллаһ елә инди дә халглары күнаһлары үчүн мүһакимә едиб чәзаландырыр. Нәһајәт, јухарыда дедијимиз кими, Аллаһ һәр кәси өз әмәлләринә көрә мүһакимә едәчәк. Аллаһ каинаты идарә едир. Биз Онун јаратдығы дүнјаја кирмиш шәрә Онун дөзүмүнү бүтүнлүклә баша дүшмәсәк дә билирик ки, кеч-тез О, иблиси чәһәннәмә атачаг вә Өзүнүн Мүгәддәс Әбәди Сәлтәнәтини тә’сис едәчәкдир.

Сәндән артыг дәрәчәдә хаһиш едирәм ки, әзиз достум, Мүгәддәс Китабы диггәтлә өјрәниб дуа едәсән ки, Аллаһ сәнә Мүгәддәс Китабы дәрк етмәкдә, Хиласкар Иса Мәсиһә инанмагда вә Аллаһ өвлады олмагда көмәк етсин. Инанырам ки, онда сән Јер үзүндәки бүтүн һәјатын боју Аллаһа вә инсанлара хидмәт едәчәксән. Сонра исә әбәди олараг Мәсиһлә бирликдә олмаг үчүн Аллаһын Сәмави Евинә көчәчәксән.

Сәмимијјәтлә сәнин достун.

Мәтн

1. Аллаһ Кимдир? . . . 3
2. Инсан Кимдир? . . . 5
3. Күнаһ Нәдир? . . . 6
4. Сән Пејғәмбәр Вә Мәләкләрә Инанырсанмы? . . . 7
5. Мәсиһчиләр Һансы Мүгәддәс Китаблары Рәһбәр Тутурлар? . . . 9
6. Иса Мәсиһин Јердә Һәјаты . . . 12
7. Иса Мәсиһ Кимдир? . . . 18
8. Мәсиһ Јерә Нә Үчүн Кәлмишдир? . . . 20
9. Хилас Олмаг Үчүн Нә Етмәк Лазымдыр? . . . 22
10. Мүгәддәс Руһ Кимдир? . . . 22
11. Аллаһын Үчлүјү Нә Демәкдир? . . . 24
12. Чәмијјәт Нәдир? . . . 24
13. Мәсиһчиләрин Аллаһ Гаршысында Борчлары Вә Адәтләри Һансылардыр? . . . 26
14. Мәсиһчиләрин Етик Бахышлары . . . 28
15. Мәсиһчиләр Һансы Кәләчәјә Инанырлар? . . . 29

Нәтичә . . . 32